

1. ආර්ථික විද්‍යාව යනු? Definition for Economics)

ආර්ථික විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් නිර්වචන රාශියක් ඉදිරිපත් වී තිබේ. ආර්ථික විද්‍යාවේ විෂය ක්ෂේත්‍රය විශාල හා පුළුල් එකකි. නූතන ආර්ථික විද්‍යාඥයන් පහත දැක්වෙන ආකාරයේ පොදු නිර්වචනයට එකඟ වෙයි.

“ආර්ථික විද්‍යාව වනාහි විකල්ප භාවිත ඇති දිග හිඟ සම්පත්, විවිධ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා යොදා ගැනීමත්, වර්තමාන හා අනාගත පරිභෝජනය සඳහා සමාජයේ විවිධ පුද්ගලයන්ගේ හා කණ්ඩායම් අතර ඒවා බෙදා හැරීමත්, යන කරුණු පිළිබඳව මිනිසුන් සහ සමාජය තේරීම් කරනු ලබන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව අධ්‍යයනයයි.”

සමාජය තුළ සම්පත් සම්භාරය සීමිත බවත්, එබැවින් සමාජයට අත්කර ගත හැකි භාණ්ඩ ප්‍රමාණය නිශ්චලව යටත්ව පවතින බවත් ,අනිත් අතට සමාජය තමන් සතු හිඟ සම්පත් කාර්යක්ෂමව උපයෝජනයත් කළ යුතු වේ.

ආර්ථික විද්‍යාව සමාජයීය විද්‍යාවක් ලෙස

ආර්ථික විද්‍යාව සමාජයීය විද්‍යාවක් වේ. සමාජීය විද්‍යාවක් යනු සමාජයේ හා පුද්ගලයන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් සහ වර්තමාන පැහැදිලි කිරීමට හා විශ්ලේෂණය කිරීමට යොදාගනු ලබන විද්‍යාවන් ය.

උදා:- දේශපාලන විද්‍යාව, සමාජ විද්‍යාව, මනෝ විද්‍යාව, මානව විද්‍යාව.

සමාජීය විද්‍යාවක් ලෙස ආර්ථික විද්‍යාව මගින් අවධානය යොමු කරන්නේ පුද්ගලයන්ගේ හා සමාජයේ ආර්ථිකමය හැසිරීම් හා ආර්ථික සංසිද්ධීන් පැහැදිලි කිරීම, විශ්ලේෂණය කිරීම හා පුරෝකථනය කිරීම යන කාර්යයන් කෙරෙහිය.

ආර්ථික විද්‍යාව හැඳුරීමේ වැදගත්කම

- සාර්ථක පුරවැසියෙකු ලෙස සමාජයේ කටයුතු කිරීමට.
- රාජ්‍ය පාලනය සඳහා වැදගත් වීම.
- බුද්ධිමත් ජන්ද දායකයෙකු ලෙස තම වගකීම් හා යුතුකම් ඉටු කිරීමට.
- අවට සමාජයේ ආර්ථික සංසිද්ධීන් අවබෝධ කරගැනීමට.
- තාර්කික පාරිභෝගිකයකු ලෙස කටයුතු කිරීමට හැකි වීම.

ආර්ථික විද්‍යාත්මකව සිතීම

සෑම සමාජයක්ම හිඟකම නැමති කේන්ද්‍රීය ප්‍රශ්නය හමුවේ තේරීම කළ යුතු වේ.එහි දී කැප කිරීමක් හෙවත් ආවස්ථික පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවේ. ආර්ථික විද්‍යාත්මකව සිතීම යන්නෙන් අදහස් කරනුයේ ආන්තික ප්‍රතිලාභ හා ආන්තික පිරිවැය සලකා බලා තීරණ ගැනීම කළ යුතු බව යි.

යථානුරූපී හා අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ

යථානුරූපී ප්‍රකාශ

- යථානුරූපී ප්‍රකාශයක් යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ යම් දෙයක දැනට පවතින ස්වභාවයන්, කලින් පැවති ප තත්ත්වයන්, ඉදිරියට ඇති විය හැකි තත්ත්වයන් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමයි.
- එනම් කුමක්ද? කුමක් වූයේද? කුමක් වනු ඇති ද? යන ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු දීම සඳහා යොමු වුණු ප්‍රකාශයන් වේ.
- යථානුරූපී ප්‍රකාශ හරි හෝ වැරදි විය හැකිය හැකිය. එවන් ප්‍රකාශයක නිරවද්‍යතාවය ප්‍රත්‍යක්ෂමූල කරුණු මගින් පරීක්ෂා කළ හැකිය.
- මෙම ප්‍රකාශ විෂයානු බද්ධ වේ/ විද්‍යාත්මක වේ.විචල්‍ය කිහිපයක් අතර සම්බන්ධතාව දැක්වීමට හෝ කිසියම් සංසිද්ධියක් පැහැදිලි කිරීමට මේ ප්‍රකාශ යොදා ගැනේ.
- ආර්ථික හැසිරීම් හා සංසිද්ධීන් විග්‍රහ කරයි.

උදා:- මුදල් සැපයුම හා මිල මට්ටම අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවයක් ඇත.

අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශ

- අභිමතානුරූපී ප්‍රකාශයක් යනුවෙන් අදහස් කරනුයේ යම් දෙයක සිදුවිය යුතු ස්වභාවය කුමක්ද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීමයි.
- එනම් කුමක් විය යුතු ද? යන ප්‍රශ්නයට දෙන පිළිතුරු හා යොමුවුණු ප්‍රකාශයන් වෙයි.
- මෙම ප්‍රකාශ පුද්ගල පුද්ගල බද්ධ වේ.(ආත්මගත වේ)
- ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් විග්‍රහ කරයි.

උදා:- ආදායම් හා ධනය අසමානව බෙදීයාම අසාධාරණ වේ.

සාර්ව හා සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව

ආර්ථික විද්‍යාවේ විෂය ක්ෂේත්‍රය සුක්ෂම හා සාර්ව වශයෙන් ප්‍රධාන කොටස් 2කට වෙන් කළ හැකිය.

සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාව (Macro economics)

සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාව ලෙස අදහස් කරනුයේ කිසියම් ආර්ථික පද්ධතියක් සමස්ථයක් ලෙස ගෙන එහි ව්‍යුහය, සාධනය හා හැසිරීම පිලිබඳ විශ්ලේෂණය කිරීමයි.

උදා:- සේවා නියුක්තිය හා සේවා වියුක්තිය., උද්ධමනය හා මිල මට්ටම.

සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව (Micro& economics)

ආර්ථික පද්ධතියක් තුළ සිටින පාරිභෝගිකයන්, ශ්‍රමිකයන්,නිෂ්පාදන ආයතන හා ආණ්ඩුව වැනි තීරණ ගන්නා විවිධ ඒකකයන්හි හැසිරීම විග්‍රහ කිරීම සුක්ෂම ආර්ථික විද්‍යාව වේ.

උදා:- භාණ්ඩයක මිල/ඉල්ලුම/සැපයුම පිලිබඳ හැඳුරීම.

පුද්ගල ආදායම.

මිනිස් අවශ්‍යතා හා චුච්චතා (Needs and Wants)

මිනිස් අවශ්‍යතා

මිනිසකු වශයෙන් ජීවත් වීම සඳහා පුද්ගලයකුට අවශ්‍ය අවම දෑ අවශ්‍යතා නම් වේ. ජීවත්වීමට සපුරාගත යුතු අවම දෑ ඇත්තේ සීමිත ප්‍රමාණයකි.

- 1. භෞතික අවශ්‍යතා - ආහාර, ඇඳුම්, වාසස්ථාන
- 2. මානසික අවශ්‍යතා - ආදරය, කරුණාව, මිත්‍රත්වය, ආත්ම අභිමානය

මිනිස් චුච්චතා

අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට හා තෘප්තිය වැඩි කරගැනීම සඳහා මිනිසා තෝරා ගනු ලබන විවිධ ආකාර, ක්‍රම හා ස්වරූප චුච්චතා නම් වේ. අවශ්‍යතා සීමිත වන අතර චුච්චතා අසීමිතය. චුච්චතා සංකීර්ණ වන අතර විවිධ වේ.

භාණ්ඩ හා සේවා (Goods and Services)

මිනිස් අවශ්‍යතා හා වුවමනා ඉටුකරගැනීමට හැකි එනම් උපයෝගීතාවක් ලැබිය හැකි ඕනෑම දෙයක් භාණ්ඩ හා සේවා ලෙස අදහස් වෙයි.

උදා:- සහල්, මෝටර් රථ, වෛද්‍ය සේවා, ගුරු සේවය

ආර්ථික විද්‍යාව තුළ ඇතැම් විට භාණ්ඩ යන වචනය භාණ්ඩ හා සේවා දෙවර්ගයම හැඳින්වීම සඳහා ලිහිල් අර්ථයෙන් භාවිතා වේ.

- 1. ආර්ථික භාණ්ඩ
- 2. ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ / නොමිලේ භාණ්ඩ

ආර්ථික භාණ්ඩ

ආර්ථික භාණ්ඩ ලෙස අදහස් කරන්නේ සැපයුමේ හිඟකමක් දක්නට ලැබෙන භාණ්ඩයි. එනම් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා ආර්ථික සම්පත් උපයෝජනය කරනු ලැබූ භාණ්ඩයි.

උදා:- රූපවාහිනිය, මෝටර් රථ, පොත්, ඇඳුම්

ආර්ථික භාණ්ඩ වල මූලික ලක්ෂණ

- හිඟ සම්පත් යොදා ගෙන යොදා ගෙන නිෂ්පාදනය කිරීම.
- වුවමනාවන්ට සාපේක්ෂව සැපයුම සීමා සහිත වීම.
- ආවස්ථික පිරිවැයක් තිබීම.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් තිබීම.
- සෑමවිටම තේරීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය පැන නැගීම.
- මිනිස් තීරණ වල ප්‍රතිඵලයක් වීම.

ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ/නොමිලේ භාණ්ඩ

ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ශූන්‍ය මිලක දී පවා අසීමිත සැපයුමක් සහිත භාණ්ඩයි. මේවා නිපදවීම සඳහා ආර්ථික සම්පත් උපයෝජනය නොකරන අතර ආවස්ථික පිරිවැයක් ද නොමැත.

උදා:- හිරු එළිය, ස්වභාවික වාතය, ජලය

ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ වල මූලික ලක්ෂණ

- නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා හිඟ සම්පත් භාවිතා නොකරයි.
- සැපයුම අසීමිත වේ.
- ආවස්ථික පිරිවැයක් නොමැත.
- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් නොතිබීම.
- මිනිස් වුවමනාවන්ට සාපේක්ෂව හිඟ නොවේ.
- මිනිස් තීරණයක ප්‍රතිඵලයක් නොවේ.

මිලක් නොගෙවීම මත කිසියම් භාණ්ඩයක් ආර්ථික නොවන වග තීරණය කල නොහැකිය. භුක්ති විඳින්නන් විසින් ඒ සඳහා මිලක් නොගෙවුවද, සමාජයේ කිසියම් පාර්ශවයක් ඒ සඳහා මිලක් දරා ඇත්නම් ඒවා ආර්ථික භාණ්ඩ වේ.

උදා:- පාසල් සිසුන්ට නොමිලේ ලැබෙන පෙළ පොත් හා හිල ඇඳුම්.

ආර්ථික සම්පත් හා ආර්ථික නොවන සම්පත්

- සීමිත සැපයුමක් සහිත සම්පත් ආර්ථික සම්පත් හෙවත් හිඟ සම්පත් ලෙස හැඳින්වේ. මේවාට වෙළෙඳපොළෙහි මිලක් පවතී.
- අසීමිත සැපයුමක් සහිත නිෂ්පාදන සම්පත් නොමිලේ සම්පත් නැතහොත් ආර්ථික නොවන සම්පත් ලෙස අදහස් වේ. ශූන්‍ය මිලකදී පවා ඒවායේ සැපයුම අසීමිත වේ.

උදා:- හිරු එළිය, වාතය, ජලය

“ශූන්‍ය මිලකදී අසීමිතව සැපයෙනු ඇතැයි” සඳහන් කළ විට නොමග යවන සුළු අදහසක්ද ඇති විය හැකිය. මක්නිසාදයත් කිසියම් සාධකයක් අසීමිතව ලබාගත හැකි නම්, එය හැමවිටම ලබාගත හැකි ලෙස අඛණ්ඩ සැපයුමක් තිබිය යුතුය. එහෙත් හිරු එළිය වැනි සම්පතක් දූවස පුරාම ලබාගත හැකි නොවේ. මේ අනුව නොමිලේ සම්පත් යන්නෙන් අදහස් වන්නේ අසීමිතව ලබාගත හැකිය යන්න නොව, සැපයුමක් පවතින අවස්ථාවලදී පිරිවැයකින් තොරව එම සම්පති ලබා ගත හැකි බව ය.

හිඟකම (Scarcity)

හිඟකම යනු අසීමිත මිනිස් වුවමනා සපුරා ගැනීම සඳහා සමාජය සතුව පවත්නා සම්පත් සම්භාරය ප්‍රමාණවත් නොවීමයි.

හිඟකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය පැහැදිලි කිරීම,

- යම් දෙන ලද අවස්ථාවක මිනිසුන්ගේ උවමනා අසීමිත වීම.
- යම් දෙන ලද අවස්ථාවක සමාජය සතුව පවත්නා සම්පත් සම්භාරය සීමිත වීම හිසයි.

ආර්ථික විද්‍යාවේ හිඟකම සම්බන්ධයෙන් අවධාරණය කළ යුතු කරුණු.

- සාපේක්ෂ සංකල්පයක් වීම

යම් දෙන ලද සම්පත් සම්භාරයක් යටතේ හිඟ කමක් ඇති කරනු ලැබේද? නොලැබේද? යන්න තීරණය වනුයේ එම සම්පත් සම්භාරය යොදාගනිමින් තෘප්තිමත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය වන වුවමනා ප්‍රමාණය මතයි. එබැවින් ආර්ථික විද්‍යාව තුළ **හිඟකම** නිරූපණය කරනු ලබන්නේ **සාපේක්ෂ සංකල්පයක්** ලෙසිනි.

- සෑම සමාජයකටම පොදු බව

මිනිස් වුවමනා අසීමිත වීම හා සම්පත් සම්භාරය සීමිත වීම සෑම සමාජයකටම පොදු ලක්ෂණ බැවින් හිඟකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය සෑම සමාජයකටම පොදු වෙයි.එබැවින් ලෝකයේ ධනවත් රටවල් මෙන්ම දිළිඳු රටවල් ද එකසේ මෙම හිඟකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නයට මුහුණ දෙනු ලැබේ.දිළිඳු රටවලට සාපේක්ෂව ධනවත් රටවල ඒක පුද්ගල සම්පත් පරිභෝජනය වැඩි වුවද එම රටවල මිනිස් වුවමනා සමග බලන විට හිඟකම පිළිබඳ ගැටලුවට මුහුණ දේ.

- 'දිළිඳුකම' යන්නට වඩා වෙනස් බව

ලොව දිළිඳු මෙන්ම ධනවත් පුද්ගලයන් ද එකසේ හිඟකමට මුහුණ දේ.
උදා;ලොව දිළිඳු මෙන්ම ධනවත් පුද්ගලයන්ටද දිනකට පාරිභෝජනයට ඇත්තේ පැය (24) පමණි.

- අකාර්යක්ෂමතාවය නොවන බව

යම් සමාජයක් සම්පත් කාර්යක්ෂමව භාවිතා කළද හිඟකම නමැති ගැටළුව නොවිසදේ.

- තාවකාලික තත්වයක් නොවන බව

අතැම වෙලඳපොලවල් තුළ තාවකාලිකව යම් භාණ්ඩයක් වෙනුවෙන් පවත්නා ඉල්ලුමට සරිලන සැපයුම තත්වයක් නොමැති වීම හිඟකමෙන් තිරිසනාය නොවේ.

ආර්ථික විද්‍යාවේ කේන්ද්‍රීය ප්‍රශ්නය හිඟකම වේ.

අසීමිත මිනිස් උවමනාවන්ට සාපේක්ෂව සමාජය සතුව පවත්නා සම්පත් සම්භාරය සීමිතව පවතිනතුරු හිඟකම නමැති ප්‍රශ්නය පවතී. හිඟකමක් නොමැති සමාජයක කිසිදු ආර්ථික ප්‍රශ්නයක් පැන නොනගින අතර එවැනි සමාජයක සෑම භාණ්ඩයක්ම ශුන්‍ය මිලකදී ලබාගත හැක. නමුත් ප්‍රායෝගිකව එවැනි තත්වයක් දැකිය හැක්කේ අසීමිත සැපයුමක් පවත්නා ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ සඳහා පමණි.

- ❖ එබැවින් සමාජයක අනෙකුත් සියලුම ආර්ථික ප්‍රශ්න පැන නගිනුයේ සම්පත් හිඟකම ගැටලුව මුල් කරගෙන බැවින් ආර්ථික විද්‍යාවේ කේන්ද්‍රීය ගැටලුව ලෙස හිඟකම අර්ථ දක්වයි.

තේරීම

තේරීම යනු යම් දෙන ලද අවස්ථාවක සමාජය සතුව පවත්නා සම්පත් හිඟවීම හා ඒවායේ විකල්ප ප්‍රයෝජන පැවතීම හේතුවෙන් එම සම්පත් යොදා ගනිමින් කවර උවමනාව සපුරා ගන්නේ ද යන්න තීරණය කිරීමයි.

මේ අනුව තේරීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය පැන නගිනුයේ සම්පත් හිඟවීම හා ඒවායේ විකල්ප ප්‍රයෝජන පැවතීම හේතුවෙනි.

ඕනෑම සමාජයකට මූලික වශයෙන් තේරීම් තුනකට මුහුණ දීමට සිදුවෙයි.

1. කුමක් නිෂ්පාදනය කළ යුතුද?
2. කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතුද?
3. කා සඳහා නිෂ්පාදනය කළ යුතුද?

තේරීමක් සිදු කරන සෑම අවස්ථාවකම කැපකිරීමක් හටගනී මෙය ආවස්ථික පිරිවැය ඇතිවීමට හේතු වේ.

ආවස්ථික පිරිවැය

ආවස්ථික පිරිවැය යනු නිෂ්පාදනය හා පරිභෝජනය පිළිබඳව විකල්ප තේරීම් හමුවේ කිසියම් එක් තේරීමක් සිදු කරන විට ඒ වෙනුවෙන් කැප කළ ඊළඟ හොඳම විකල්පය වටිනාකමයි.

ආර්ථික විද්‍යාවේදී ආවස්ථික පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් අවධාරණය කළ යුතු කරුණු

➤ **මූර්ත සංකල්පයක් බව**

පිරිවැය නිතරම මුදලින් ප්‍රකාශ කළද ආවස්ථික පිරිවැය ප්‍රකාශ කරනුයේ මූර්තමය / ද්‍රව්‍යමය වශයෙනි. කිසියම් භාණ්ඩයකට හෝ සේවාවකට ගෙවනු ලබන මිල එම භාණ්ඩයේ හෝ සේවාවේ ආවස්ථික පිරිවැය ලෙස ප්‍රකාශ කළ හැකි වුවද එය සම්පූර්ණයෙන්ම නිවැරදි නොවේ ඊට හේතුව වනුයේ ආවස්ථික පිරිවැය තුළ පවතින ඇතැම් සංරචක මූල්‍ය පිරිවැය තුළ අඩංගු නොවීමයි.

ආවස්ථික පිරිවැය සංකල්පය ම මූර්ත පිරිවැය ලෙසද හඳුන් වන්නේ මේ නිසාවෙනි.

➤ **ආත්මගත සංකල්පයක් බව**

ආවස්ථික පිරිවැය අදාළ තේරීම සිදු කරන පුද්ගලයාට ආවේනික වුවකි. එනම් කිසියම් තෝරාගැනීම ක ආවස්ථික පිරිවැය ප්‍රකාශ කළ හැක්කේ එම පුද්ගලයාට පමණි එසේම ඒ වෙනුවෙන් කැප කළ ඊළඟ හොඳම විකල්පය සැබෑ වටිනාකම තීරණය කළ හැක්කේද එම පුද්ගලයාටම පමණි.

➤ **එය තීරණය ගනු ලබන පුද්ගලයාට පමණක් සීමා නොවීම**

එනම් කිසියම් තේරීමක් නිසා අවශේෂ පුද්ගලයන්ටද කිසියම් පිරිවැයක්/බාහිරතාවයක් දැරීමට සිදුවේ.

උදා; කිසියම් භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කරන කර්මාන්ත ශාලාවක් විසින් එම නිෂ්පාදන පිරිවැයට පරිසර දූෂණය සඳහාද යම්කිසි පිරිවැයක් ඇතුළත් කළ යුතුය.

ආවස්ථික පිරිවැය ශූන්‍ය වන අවස්ථා

සාමාන්‍යයෙන් භාණ්ඩ හා සේවා වල ආවස්ථික පිරිවැය ධන අගයක් ගනී ඒවා හඳුන්වන්නේ ආර්ථික භාණ්ඩ නමිනි. නමුත් ඇතැම් අවස්ථාවල ආවස්ථික පිරිවැය ශූන්‍යවන අවස්ථාද දැකගත හැකිවේ.

➤ **නොමිල භාණ්ඩ/ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ පැවතීම**

ස්වභාවධර්මයේ දායාද ලෙස මිනිසාට අසීමිතව ලැබී ඇති භාණ්ඩ ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ වේ.

උදා; ස්වභාවික වාතය, නිරූපිලිය

මේවා භාවිතයේදී විකල්ප භාවිතයන් අහිමි වී නොයයි.

➤ පොදුසේවා විද්‍යුත් තත්වයක් පැවතීම

නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගන්නා සියලුම සම්පත් සේවා විද්‍යුත්තව හෝ උග්‍ර උපයෝජනයවී තිබෙන විට නව භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කිරීමට හෝ පවත්නා භාණ්ඩයේ නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට හැකිනම් ආවස්ථික පිරිවැය ශුන්‍ය වේ.

➤ එක් භාවිතයක් පමණක් ඇති නිෂ්පාදන භාණ්ඩ හෝ සම්පත් පැවතීම.

එක් සුවිශේෂී භාවිතයක් පමණක් පවතින පරිදි නිෂ්පාදනය කළ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ පරිභෝජනයේදී ආවස්ථික පිරිවැය ශුන්‍ය වේ.

උදා; පාලම, විදුලි ජනක යන්ත්‍ර

නිෂ්පාදන සම්පත්

මිනිස් වුවමනා තෘප්තිමත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමට යොදා ගන්නා දෑ නිෂ්පාදන සාධක හෙවත් නිෂ්පාදන සම්පත් ලෙස හැඳින්වේ.

නිෂ්පාදන සම්පත් වර්ගීකරණය,

- ආර්ථික නොවන සම්පත්

අසීමිත සැපයුමක් සහිත නිෂ්පාදන සම්පත් ආර්ථික නොවන සම්පත් හෙවත් නොමිල සම්පත් ලෙස හැඳින්වේ. ශුන්‍ය මිලකදී වුවද ඒවායේ සැපයුම අසීමිත වීමයි. මෙහිදී අසීමිත සැපයුම යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සැපයුමක් පවතින අවස්ථාවලදී පිරිවැයකින් තොරව එම සම්පත් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාවයි.

- ආර්ථික සම්පත්

නිෂ්පාදන සම්පත් අතුරින් සීමිත සැපයුමක් ඇති සම්පත් ආර්ථික සම්පත් හෙවත් හිඟ සම්පත් වේ. මේවා හිඟ සම්පත් වන බැවින් වෙළඳපොළේ මිලක් යටතේ අලෙවි වේ.

නිෂ්පාදන සම්පත් ප්‍රධාන ප්‍රභේද හතරකට වෙන් කළ හැකිය.

• භූමිය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගන්නා ස්වභාවධර්මයෙන් දායාද ලෙස ලැබී ඇති වගාකළ හැකි ඉඩකඩම්, දේශගුණය, ඇළ දොළ, පස, ඛනිජ සම්පත් ධීවර සම්පත්, ජලය, භූගෝලීය පිහිටීම වැනි සියලු සම්පත් මීට අයත්වේ.

රටක ස්වභාවික සම්පත් සම්භාරය යනු කිසියම් අවස්ථාවක එරට වැසියන් රටතුළ තිබෙනැයි පැහැදිලිව හඳුනාගත් සම්පත් සම්භාරයයි. වරින් වර සිදුවන ගවේෂණ නිසා මෙම සම්පත් සම්භාරය හා එහි සංයුතිය වෙනස් විය හැකිය.

මෙම ස්වභාවික සම්පත් භාවිතයන් සමඟ අහිමි වෙනවා ද නැද්ද යන්න මත නැවත කොටස් දෙකකට බෙදේ.

1. ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළහැකි සම්පත්

භාවිතයන් සමඟ අහිමි වී නොයන නැවත නැවතත් ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි සම්පත් ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ හැකි සම්පත් වෙයි. මේවා සජීවී සම්පත් ලෙසද හඳුන්වයි.

උදා; මත්ස්‍ය සම්පත, වන සම්පත

2. ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කළ නොහැකි සම්පත්

භාවිතයන් සමඟ අහිමිවී යන ස්වභාව ධර්මය විසින් නැවත ප්‍රතිපනය නොකරන ස්වභාවික සම්පත් මින් අදහස්වේ. මේවා අජීවී සම්පත් ලෙසද හඳුන්වයි.

උදා; ඛනිජ තෙල්, ගල් අගුරු ස්වාභාවික ගෘස්, යපස්,

භූමිය නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා යොදා ගැනීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභය බදු කුලිය නම්වේ.

• ශ්‍රමය

භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගත හැකි සියලුම කායික හා මානසික ප්‍රයත්නයන් ශ්‍රමය ලෙස හැඳින්වෙයි.

ශ්‍රමයෙහි විශේෂිත ලක්ෂණ

- සජීවී සාධකයක් වීම
- ශ්‍රමය ආවේණික වීම - එනම් ශ්‍රමය ශ්‍රමිකයා ගෙන් වෙන් කළ නොහැකිය.
- කේවල් කිරීමේ හැකියාව
- සමජාතිය නොවීම - එකෙක් ශ්‍රමිකයාගේ ශ්‍රම එලදායීතාවය වෙනස් වේ.

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා කායික හා මානසික ප්‍රයත්නයන් යොදාගැනීම හේතුවෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභය වැටුප් නම්වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රම බලකාය

ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ශ්‍රම බලකාය පිළිබඳ තොරතුරු ලබාගත හැකිය.

ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් සමීක්ෂණ දිනට පෙර සතියතුළ වැටුපක් හෝ වෙනයම් ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් අපේක්ෂාවෙන් රැකියාවක් කරන හෝ අපේක්ෂා කරන අවුරුදු 15ට වැඩි සියළුම පුද්ගලයන් ශ්‍රම බලකාය ලෙස හැඳින්වේ.

ඒ අනුව ශ්‍රම බලකාය සේවා නියුක්ති ජන කොටසක් මෙන්ම සේවා වියුක්ති ජන කොටසකින්ද සමන්විත වේ.

ශ්‍රම විභජනය

ශ්‍රම විභජනය යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ ශ්‍රමය විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍ය කිරීමයි.

මෙහිදී නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය අදියර කිහිපයකට වෙන් කොට එක්එක් අදියර සඳහා එම ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ නිපුණතාවය ඇති සේවකයන් අනියුක්ත කෙරේ.

ශ්‍රම විභජනයේ වාසි

- එලදායිතාවය ඉහළ යාම

කිසියම් පුද්ගලයෙකු එක් කාර්යය ක පමණක් නිරත වීම හේතුවෙන් එම කාර්යයෙහි වඩාත් නිපුණතාවය ලබාගන්නා අතර ඔහුට එය වඩාත් කාර්යක්ෂමව සිදුකිරීමට හැකියාව ලැබේ. එය එලදායිතාව වර්ධනයට හේතුවේ.

- නවෝත්පාදන බිහිවීම

කිසියම් ශ්‍රමිකයකු යම් කාර්යයක දිගින් දිගටම නිරත වීමෙන් එම කාර්යය වඩාත් පහසුවෙන් සිදු කළ හැකි නව ක්‍රමයන් සොයා ගැනීමට පෙළඹෙයි.

- යන්ත්‍ර සූත්‍ර හඳුන්වාදීමේ හැකියාව

විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍ය තුළින් එලදාව ඉහල නංවන සුවිශේෂී නිෂ්පාදන උපකරණ හා මෙවලම් හඳුන්වා දීමට හැකියාව ලැබේ.

- කාලය ඉතිරිවීම

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ විවිධ කාර්යයන් වලට මාරු වීමට නොපවතින බැවින් කාලය ඉතිරිකර ගැනීමට හැකිවේ.

➤ පුද්ගල සංවර්ධනය පහසු වීම

ශ්‍රමිකයන් පුහුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වැඩසටහන් නිෂ්පාදනය කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසුවේ.

➤ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ යෑම

ශ්‍රමිකයන්ගේ දක්ෂතා හඳුනාගෙන ඒවාට අනුව කාර්යයන් පැවරීම හේතුවෙන් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කර ගැනීමට හැකිවේ.

ශ්‍රම විභජනයේ අවාසි

- එකම කාර්යයක දීර්ඝකාලීන නිරතවීම හේතුවෙන් එම කාර්යය නිරස වී එලදායිතාවය පහළ වැටීම.
- එක් සේවකයෙකුගේ අකාර්යක්ෂමතාවය හෝ නොපැමිණීම නිෂ්පාදනය ක්‍රියාවලියේම පැවැත්මට බලපෑම.(පරායත්තතාව)
- එකම කාර්යයක නිරත වීම තුළින් වෘත්තීය ලෙඩ රෝග වලට ගොදුරු වීම.
- පටු විශේෂීකරණය නිසා රැකියාව පිලිබඳ අවදානම

විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍ය

පුද්ගලයන් විසින් නමාට නිරත විය හැකි සෑම කාර්යයකම නිරත වනවාට වඩා සාපේක්ෂව වඩාත් හොඳින් සිදුකළ හැකි කාර්යයක හෝ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ එක් අදියරක නිරතවීම විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍ය නම්වේ.

• ප්‍රාග්ධනය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදාගන්නා මිනිසා විසින් නිෂ්පාදනය කරන ලද නිෂ්පාදන ආධාරක ප්‍රාග්ධනය නම්වේ.

කම්මල,ගොඩනැගිලි,යන්ත්‍රෝපකරණ,පාලම්,ඇළවේලි රටක ප්‍රාග්ධන සම්භාරයට ඇතුළත් වේ.

ප්‍රාග්ධනය නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනීමෙන් ලැබෙන මිල පොළිය නම්වේ.

ප්‍රාග්ධනයේ විශේෂිත ලක්ෂණ

➤ මූලික සංකල්පයක් බව

ආර්ථික විද්‍යාව තුළ ප්‍රාග්ධනය භාවිතා කරනුයේ මූලිකමය නිෂ්පාදන සම්පත් හැඳින්වීමටයි.

උදා; කම්හල්, උපකරණ, මෙවලම්

➤ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ආශ්‍රයෙන් නිෂ්පාදන ප්‍රවාහයක් බිහි කරන බව

ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී නැවත නැවතත් භාවිත කිරීමට හැකි බව මින් අදහස් වෙයි.

➤ තාක්ෂණය මත තීරණය වීම

ප්‍රාග්ධන උපකරණ වල විවිධත්වය හා එවා භාවිතා කරන ආකාරය ඒ එය සමාජයේ පවත්නා තාක්ෂණික මට්ටම අනුව තීරණය වේ.

➤ මිනිසා විසින් නිෂ්පාදනය කළයුතු වීම

ප්‍රාග්ධනය ස්වභාවික නිෂ්පාදනය නොවේ. එය මිනිසා විසින් නිෂ්පාදනය කළයුතු වේ.

➤ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමට උපකාරී වීම

ශ්‍රමයේ ඵලදායිතාවය ඉහළ නැංවීමට ප්‍රාග්ධන උපකාරී වේ ශ්‍රමය පමණක් යොදා සිදුකරන ක්‍රියාවකට වඩා යන්ත්‍ර සූත්‍ර ද භාවිතා කරමින් සිදුකරන නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය වඩාත් ඵලදායක වේ.

ප්‍රාග්ධනය ආශ්‍රිත විවිධ සංකල්ප

➤ ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා නැවත නැවතත් යොදාගත හැකි ක්ෂය වීමෙන් අවසන් වන නිෂ්පාදන සම්පත් ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය වේ.

උදා; යන්ත්‍රෝපකරණ, මෙවලම්

➤ කාරක ප්‍රාග්ධනය

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගන්නා අමුද්‍රව්‍ය තොග, නිෂ්පාදනය වෙමින් පවත්නා අර්ධනිම් ද්‍රව්‍ය, ගබඩා කොට බෙදා හැරීමට සූදානම් කර ඇති නිම් ද්‍රව්‍ය තොග කාරක ප්‍රාග්ධනය යටතට අයත්වේ.

➤ පොදුකාර්ය ප්‍රාග්ධනය

සමස්ත ආර්ථිකයටම පහසුකම් සලසනු ලබන ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ තොගය පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය වේ. එය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි.

ආර්ථික පොදුකාර්ය ප්‍රාග්ධනය

නිෂ්පාදන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය මූලික පහසුකම් සම්පාදනයට බිහිකර ඇති ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ආර්ථික පොදුකාර්ය ප්‍රාග්ධනය වේ.ආර්ථික යටිතල පහසුකම්,ආර්ථික අන්තර්තලය නමින් හඳුන්වන්නේද මෙයයි.

උදා; ප්‍රවාහන පද්ධතිය, වාරිමාර්ග,විදුලි බලාගාර

සමාජ පොදුකාර්ය ප්‍රාග්ධනය

සමාජ සංවර්ධනය සඳහා අදාල වන පොදු පහසුකම් සමාජ පොදු කාර්ය ප්‍රාග්ධනය වේ. මෙය සමාජ සංවර්ධනයට හා මානව ප්‍රාග්ධනය වර්ධනයට බලපානු ලැබේ.

උදා; පාසල්,රෝහල්, ගොඩනැගිලි

➤ මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනය

මූල්‍ය ප්‍රාග්ධනය යනු මූර්ත වත්කම් නොවන ඉතුරුම් තැන්පතු, ව්‍යාපාර කොටස්, සුරැකුම්පත් ආදී මූල්‍ය සම්පත් වේ. මේවායේ හිමිකරුවන්ට ලාභ,පොලී අදායම් හිමිවේ.

➤ මානව ප්‍රාග්ධනය

කිසියම් පුද්ගලයකු අධ්‍යාපනය, අත්දැකීම්, පුහුණුව තුළින් ලබාගන්නා නිපුණතා, දියුණුව,සමාජයීය හා පෞරුෂත්ව ගුණාංග සම්භාරයයි.

සෞඛ්‍ය තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම, පුහුණු කිරීම,අධ්‍යාපනික මට්ටම ඉහළ නැංවීම තුළින් මානව ප්‍රාග්ධනය වර්ධනය කිරීමට හැකිවේ.

දළ ආයෝජනය/ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය

යම්කිසි කාල පරිච්ඡේදයක කිසියම් රටක හෝ ආයතනයක පවත්නා ප්‍රාග්ධන තොගයට සිදු කරනු ලබන එකතු කිරීම් දළ ආයෝජනය හෙවත් ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය යනුවෙන් හැඳින්වේ.

දළ ආයෝජන ප්‍රධාන කොටස් දෙකකි.

- ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිසම්පාදනය/ක්ෂය ප්‍රතිසම්පාදනය

ගෙවීම් ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ වෙනුවට අලුත් ඒවා යෙදවීම ප්‍රාග්ධන ප්‍රතිසම්පාදනයයි. එමගින් පවත්නා ප්‍රාග්ධන තොගය අඩු නොවී පවත්වාගැනීමට හැකිය. මෙමගින් රටක නිෂ්පාදන හැකියාව ආරක්ෂා කරගත හැකිය.

■ ශුද්ධ ආයෝජනය/ නව ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය

පවත්නා ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ තොගය ට සිදු කරනු ලබන එකතු කිරීම් නව ප්‍රාග්ධන සම්පාදනයයි. එමගින් රටක නිෂ්පාදන හැකියාව ඉහළ යනු ඇත.

ඉතුරුම්

වැය කළ හැකි ආදායමෙන් පරිභෝජනය සඳහා යොදා නොගත් ප්‍රමාණය ඉතුරුම් වේ.

දේශීය මූලාශ්‍ර හා විදේශීය මූලාශ්‍ර මගින් ඉතුරුම් බිහිවෙයි.

දේශීය මූලාශ්‍ර

- කුටුම්භ ඉතුරුම්
- ව්‍යාපාරික ඉතුරුම්
- රාජ්‍ය ඉතුරුම්

විදේශීය මූලාශ්‍ර

- විදේශ ණය හා ආධාර
- විදේශ ප්‍රදාන
- විදේශ ආයෝජන

ව්‍යවසායකත්වය

භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා භූමිය, ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය වැනි නිෂ්පාදන සම්පත් සංවල කරමින් නිෂ්පාදන කටයුතු සංවිධානය කරන මානව සම්පත ව්‍යවසායකත්වයයි.

ව්‍යවසායකයින්ගේ කාර්යය වෙනුවෙන් ලැබෙන ගෙවීම් ලාභය නම්වේ.

ව්‍යවසායකයෙකුගේ කාර්යයන්

- නිෂ්පාදන කටයුතු සංවිධානය කිරීම

භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා නිෂ්පාදන සම්පත් මිශ්‍ර කරමින් නිෂ්පාදන කටයුතු සංවිධානය කරයි.

- ව්‍යාපාරයේ මූලික ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ තීරණ ගැනීම

ව්‍යාපාරයේ මූලික ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීමට ව්‍යවසායකයාට සිදුවේ එනම් කුමක්, කෙසේ, කාසඳහා නිෂ්පාදනය කරන්නේද යන්න තීරණය කිරීමයි. ව්‍යාපාරයක සාර්ථකත්වය මෙම තීරණයන් මත පදනම් වේ.

- අවදානම් දැරීම

වෙළෙඳ පොළට නව නිෂ්පාදනයක් හඳුන්වා දීමේදී හෝ පවත්නා නිෂ්පාදනයේ වෙනසක් සිදු කිරීමේදී සාර්ථකවේද අසාර්ථක වේද යන්න පිළිබඳව සහතික වීමට ව්‍යවසායකයාට නොහැක. එය සාර්ථක වුවොත් ඔහුට ලාභ හිමිවන අතර අසාර්ථක වුවහොත් අලාභ විඳීමට සිදුවේ.

- නව්‍යතා සම්පාදනය

ව්‍යවසායකයා නව්‍යතාවයන් ව්‍යාපාරික පදනමකින් හඳුන්වා දෙන්නෙකුද වේ. නව්‍යතාවයන් මගින් පාරිභෝගික අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමක් හෝ නිෂ්පාදන පිරිවැය අවම කිරීමක් සිදු කරනු ලැබේ.

සම්පත් ඵලදායිතාවය

ඵලදායිතාවය යනු නිෂ්පාදන සාධකයක් සතු නිෂ්පාදන ශක්තිය හෙවත් නිමැවුම් බිහි කිරීමේ හැකියාවයි හැතහොත් යෙදවුම් ඒකකයකින් ලබාගත හැකි නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණයයි.

ඵලදායිතාවය නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණය

යෙදවුම් ඒකක ප්‍රමාණය

ඵලදායිතා වර්ධනය

යෙදවුම් ඒකකයකින් ලබාගත හැකි නිමැවුම් ප්‍රමාණය වර්ධනය වීම හෝ යම් නිමැවුමක් ලබා ගැනීම සඳහා යොදා ගන්නා යෙදවුම් ප්‍රමාණය අවම වීම ඵලදායිතා වර්ධනයයි.

ඵලදායිතාවයේ ප්‍රභේද

- ❖ භූමි ඵලදායිතාවය

භූමි ඒකකයකට නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණයයි.

$$\text{භූමි ඵලදායිතාවය} = \frac{\text{නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණය}}{\text{භූමි ඒකක (අක්කර)}}$$

❖ ශ්‍රම ඵලදායිතාවය

ශ්‍රම ඒකකයකට නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණයයි.

$$\text{ශ්‍රම ඵලදායිතාවය} = \frac{\text{නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණය}}{\text{ශ්‍රම පැය}}$$

❖ ප්‍රාග්ධන ඵලදායිතාවය

ප්‍රාග්ධන ඒකකයකට නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණයයි.

$$\text{ප්‍රාග්ධන ඵලදායිතාවය} = \frac{\text{නිමැවුම් ඒකක ප්‍රමාණය}}{\text{යන්ත්‍ර පැය}}$$

ඵලදායිතාවය නිර්ණය කරන සාධක

- තාක්ෂණය
- මානව ප්‍රාග්ධනය
- කළමනාකරණය
- භෞතික ප්‍රාග්ධනය
- තරඟය
- නිපුණතා

ඵලදායිතාව ඉහළ නංවන සාධක

- ව්‍යවසායකත්වය
- තරඟය

- නිපුණතා
- සාරධර්ම හා ආකල්ප
- නව්‍යතා
- ආයෝජන

සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම හා නිමවුම බෙදාහැරීම බෙදාහැරීම පිළිබඳ විග්‍රහ කිරීම.

මිනිස් චුළුමනා අසීමිත වීමත් වීමත් සම්පත් සීමාසහිත වීමත් හේතුවෙන් සෑම සමාජයක්ම පොදුවේ හිඟකම නැමැති කේන්ද්‍රීය ආර්ථික ප්‍රශ්නයට මුහුණ දෙයි . ඒ අනුව හිඟකමට මුහුණ දෙන සෑම සමාජයක්ම විසඳාගත යුතු මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න තුනක් පවතී

1. කුමක් කොපමණ නිෂ්පාදනය කරන්නේද?
2. කෙසේ නිෂ්පාදනය කරන්නේද?
3. කා සඳහා නිෂ්පාදනය කරන්නේද?

01 කුමක් කොපමණ නිෂ්පාදනය කළ යුතුද

සම්පත් වල පවතින හිඟකම සහ හිඟ සම්පත් වල විකල්ප ප්‍රයෝජන තිබීම නිසා කවර සමාජයකට වුව ද කුමක් කොපමණ නිපදවනවාද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න ට මුහුණ දීමට සිදුවේ .

උදාහරණයක් ලෙස :- හිඟ සම්පත් උපයෝගී කරගෙන රෝහල් හඳුනවද? පාසල් හඳුනවද? කර්මාන්තශාලා හඳුනවද? ක්‍රීඩාපිටි හඳුනවද? පාරිභෝගික භාණ්ඩ නිපදවනවාද? ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ නිපදවනවාද? වශයෙන් නිපදවන භාණ්ඩ තීරණය කිරීමට සිදු වේ.

එසේම නිපදවීමට තීරණය කළ භාණ්ඩය කොපමණ ප්‍රමාණයකින් නිපදවිය යුතුද? යන්න තීරණය කළ යුතුය.

උදාහරණ- රෝහල් කොපමණ ප්‍රමාණයක්ද?

කර්මාන්තශාලා කොපමණ ප්‍රමාණයක්ද?

ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ කොපමණද?

මෙලෙසින් කුමන භාණ්ඩයක් කොපමණ ප්‍රමාණයකින් නිපදවන්නේ ද යන්න තීරණය කොට ඒ සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීම කළ යුතු වේ.

තවද සමීපත් වලින් කොපමණ ප්‍රමාණයක් වර්තමාන පරිභෝජනයට යොදා ගන්නවාද?, කොපමණ ප්‍රමාණයක් අනාගත පරිභෝජනයට යොදා ගන්නවාද?, බෙදාහරිනවා ද? යන්න තීරණය කළ යුතුය.

කුමක් කොපමණ නිපදවනවාද වනවාද යන්න තීරණය කොට ඒ සඳහා සමීපත් බෙදා වෙන් කිරීමක් සිදු සිදුවන නිසා කුමක් කොපමණ නිපදවනවාද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නය සමීපත් බෙදා වෙන් කිරීමේ ප්‍රශ්නය ලෙසින්ද හැඳින්විය හැක.

02 කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතුද?

සමීපත් හිඟකම හා හිඟ සමීපත්වල විකල්ප ප්‍රයෝජන පැවතීම නිසා කවර සමාජයකට වුව ද පොදුවේ කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතු ද යන ප්‍රශ්නයට මුහුණ දීමට සිදුවේ.

කෙසේ නිපදවනවාද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්නයෙන් අදහස් වන්නේ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා කුමන නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමයක්, කුමන තාක්ෂණයක් භාවිත කළ යුතුද යන්නයි. එනම් භාණ්ඩ නිපදවීමට කවර සමීපත්, කවර අනුපාතයකට භාවිතා කළ යුතුද යන්න තීරණය කළ යුතු වේ.

මෙහිදී භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි විකල්ප නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රම දෙකක් පවතී.

01 ප්‍රාග්ධන සුක්ෂම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය : ශ්‍රමය වැඩියෙන් හා ඊට සාපේක්ෂව ප්‍රාග්ධනය අඩුවෙන් යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය

02 ශ්‍රම සුක්ෂම නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය : ප්‍රාග්ධනය වැඩියෙන් හා ඊට සාපේක්ෂව ශ්‍රමය අඩුවෙන් යොදා යොදාගන්නා නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමය

විකල්ප නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රම අතරින් කුමන හෝ එක් නිෂ්පාදන ශිල්ප ක්‍රමයක් භාවිත කොට නිපදවීමක් සිදු වන නිසා කෙසේ නිෂ්පාදනය කළ යුතුද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න නිෂ්පාදනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ලෙසින්ද හැඳින්වේ.

03 කා සඳහා නිෂ්පාදනය කළ යුතුද?

කා සඳහා නිපදවන්න වාද යන්නෙන් අදහස් වන්නේ සමාජය සමස්ත නිෂ්පාදිතය කවුරුන් අතර බෙදී යනවාද යන්නයි. එනම් හිඟ සමීපත් යොදා ගනිමින් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන සීමිත භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රමාණය සමාජයේ කවුරුන් විසින් හිමිකර ගනු ලැබේ ද, භුක්ති විඳිනු ලැබේ ද යන්න මෙයින් අදහස් වේ.

නිපදවන භාණ්ඩ භුක්ති විඳීමේ හැකියාව රඳා පවතින්නේ ඒ ඒ පුද්ගලයන් ලබන ආදායම මතය

සාධක හිමියෝ වැටුප්, බදු, කුලී, පොලී හා ලාභ වශයෙන් ආදායම් උපයති. ඒ ඒ පුද්ගලයන් ලබන ආදායම වැඩි හෝ අඩු හෝ වන්නේ සාධක හිමිකාරීත්වය සහ සාධක මිල පදනම් කරගෙනය.

සාධක ආදායම් වැඩියෙන් ලබන අයට නිපදවන භාණ්ඩ වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් භුක්ති විඳීමට හැකියාව ලැබෙන අතර සාධක ආදායම අඩුවෙන් ලැබෙන අයට හැකි වන්නේ අඩු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයක් භුක්ති විඳීමට ය.

මේ ආකාරයට නිපදවන භාණ්ඩ ප්‍රමාණය ඉක්බිති භුක්ති විඳීම ඒ ඒ පුද්ගලයින්ගේ ආදායම මත තීරණය වන නිසා කා සඳහා නිපදවිය යුතුද යන්න ආදායම් බෙදීයාමේ ප්‍රශ්නය ලෙස ද හැඳින්වේ.

මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳාගැනීම සඳහා සංවිධානය වන ආකාරය

මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීම සඳහා මිනිසා විසින් නිර්මාණය කරනු ලබ ඇති යන්ත්‍රණය ආර්ථික පද්ධතියක් (Economic System) වශයෙන් හැඳින්වේ.

ආර්ථික පද්ධතියක දී මිනිසා විසින් සකසා ගන්නා නීති මාලාවකට අනුව එහි ආයතන සමූහයක් ක්‍රියාත්මක වේ. එම ආයතන මිනිසුන්ගෙන් සමන්විත සජීව ඒකක වන අතර ඒ නිසාම එහි ක්‍රියාකාරීත්වය ද සක්‍රීය වුවකි.

ස්වභාවික විද්‍යා වලදී පද්ධතියක් යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ බාහිර බලපෑම් වලින් තොරව භෞතිකව නීති රීති නීතිරීති වලට යටත්ව ක්‍රියාත්මක වන වස්තු සමූහයකි. ස්වභාවික විද්‍යාවල දී අධ්‍යයනය කෙරෙන්නේ අජීවී වස්තූන් ය. ඒවා බාහිර බලපෑම් හමුවේ අකර්මණ්‍ය වේ.

ආර්ථික පද්ධතියක මූලිකාංග

- කුටුම්භ Households
- ආණ්ඩුව..... Government
- ව්‍යාපාරික අංශය.....Enterprises
- කම්කරු සංවිධාන.....Labor Organizations
- රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන.....Non-Government Organizations
- වෙළඳපොලවල්.....Market
- සානුබල.....Incentives
- නෛතික ව්‍යුහය.....Legal Structures

සිරිත් විරිත් හා සම්ප්‍රදායන්.....Custom, Traditional Cuture

ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්ව

මෙම මූලිකාංගයන් අතුරින් ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගැනීම හා සම්බන්ධ වන විශේෂ පාර්ශ්ව වන්නේ කුටුම්භ, ආණ්ඩුව ,ව්‍යාපාරික අංශය ,කම්කරු සංවිධාන සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආදියයි .

ආර්ථික පද්ධතියක තීරණ ගන්නා පාර්ශ්වවල කාර්යභාරය

➤ **කුටුම්භ (Households)**

බොහෝ දුරට එකම වහලක් යට පීවත් වන එකම අයවැයක් යටතේ කටයුතු කරන පරිභෝජන ක්‍රියාවලිය සඳහා ආර්ථිකයක් තුළ සංවිධානය වී ඇති කුඩාම ඒකකය කුටුම්භ නම් වේ.

- නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට සාධක සපයා සාධක ආදායම ඉපයීම .
- භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම හා ඒවා පරිභෝජනය කිරීම .
- රජයට බදු ගෙවීම හා ඉතිරි කිරීම.

භූමිය ශ්‍රමය ප්‍රාග්ධනය වසායකත්වය ආදී නිෂ්පාදන සාධක ව්‍යාපාර අංශයට සපයමින් බදුකුලී, වැටුප් ,පොලී සහ ලාභ උපයා ගනිමින් තම අවශ්‍යතා හා වුවමනා ඉටුකර ගැනීම සඳහා භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම සිදු කිරීම කුටුම්භ සතු ප්‍රධාන කාර්යය වේ.

➤ **ආණ්ඩුව (Government)**

විධායක, ව්‍යවස්ථාදායකය කටයුතු සමන්විත වන ඒකකය ආණ්ඩුව නම් වේ. ආණ්ඩුව සතුව ප්‍රබල ආයතන පද්ධතියක් සහ නීති රීති පද්ධතියක් පවතී .එම නිසා මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳීමට ආණ්ඩුවට හැකියාවක් ඇත. එහි ආණ්ඩුව පහත කාර්යයන් සිදු කරයි.

1. ආර්ථික හා පෞද්ගලික අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කර දීම.
2. කාර්යක්ෂම හා ව්‍යාපාර ව්‍යාපාර නියාමනය කිරීම.
3. භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීම.
4. ආදායම් පුනර්ව්‍යාප්තිය යන කාර්යයන්හි නිරත වී සිටීම.(බදු අය කිරීම සහ සහනාධාර ලබා දීම)
5. නීතිය හා සාමය ස්ථාපිත කිරීම .
6. ආර්ථික වෘද්ධිය සහ ස්ථායීතාවය ආරක්ෂා කිරීම.

➤ ව්‍යාපාරික අංශය (Enterprises)

මිනිස් අවශ්‍යතා සපුරාලීමට අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය, බෙදා හැරීම වෙනුවෙන් සම්පත් හසුරුවන අංශය ව්‍යාපාරික අංශයයි.

ඒ අනුව භූමිය, ශ්‍රමය ප්‍රාග්ධනය, ව්‍යවසායකත්වය ආදී නිෂ්පාදන සාධක කුටුම්භ අංශයෙන් ලබා ගනිමින් ආර්ථිකයට අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනයට කටයුතු කරනු ලැබේ. ව්‍යාපාර ආයතනයක ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ ලාභ උපරිම කිරීම වේ.

➤ කම්කරු සංවිධාන (Labor Organizations)

ශ්‍රමිකයන් විසින් ගොඩනගාගනු ලබන සංවිධාන, කම්කරු සංවිධාන නම් වේ. සේවා නියුක්තියට නිෂ්පාදන තාක්ෂණය හා වැටුප් මට්ටම් කෙරෙහි ප්‍රබල බලපෑම් ඇති කරයි.

සේවක අයිතිවාසිකම් හා වරප්‍රසාද දිනා ගැනීම දිනාගැනීම සඳහා පවතින අයිතිවාසිකම් හා වරප්‍රසාද ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා කම්කරු සංවිධාන ක්‍රියාත්මක වේ. කම්කරු සංවිධාන හා වෘත්තීය සංවිධාන සමානත්වයෙන් සැලකිය හැකි අතර මේවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය සේවා නියුක්තිය, නිෂ්පාදනය වැටුප් අනුපාතය කෙරෙහි ප්‍රබල ලෙස බලපෑම් ඇති කරයි.

➤ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන (Non-Government Organizations)

ලාභ අරමුණු කර නොගෙන කටයුතු කරන ස්වේච්ඡා සංවිධාන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වේ.

උදා- දිළිඳුකම අඩු කිරීම, පරිසර සංරක්ෂණ

මෙය තුළින් රජයේ කාර්යයන් පහසු වී ඇත.

රජයේ ඉටු කරනු ලබන ඉටුකරනු ලබන කාර්යයන් ට සමගාමීව රාජ්‍ය නොවන සංවිධානද ආයතනය තුළ ප්‍රබල කාර්යභාරයක් ඉටු කරනු ලැබේ. මේ අනුව රාජ්‍ය වියදුම් අඩු කිරීම කෙරෙහි ද මෙම මැදිහත්වීම් වැදගත් වන අතර සමාජ සුභසාධනය වර්ධනය කරගැනීම සඳහා සුවිශේෂී දායකත්වයක් හිමි වේ.

➤ වෙළඳපොළවල් (Markets)

ගැණුම්කරුවන් හා විකුණුම්කරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණයක් ඇතිවන ඕනෑම තත්ත්වයක් වෙළෙඳපොළකි. පහත විවිධ වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් මෙහිදී ඇතිවිය හැකිය

උදා භාණ්ඩ වෙළෙඳපොළ, ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ , මුදල් වෙළෙඳපොළ ,කොටස් වෙළෙඳපොළ යන යනාදී මීට අදාළ වේ .

➤ සානුබල (Incentives)

මිනිසුන්ගේ අභිප්‍රේරණය හා ක්‍රියාශීලීත්වය කෙරෙහි බලපාන සානුබල ද ආර්ථික පද්ධතිය තුළ දක්නට ලැබෙන තවත් ආයතනික ලක්ෂණයකි.

ශ්‍රමිකයෝ තම ශ්‍රමය වෙළෙඳපොළ ලබාගත හැකි ඉහළම මිලට අලෙවි කිරීමට එනම් වැඩි වැටුප් ලැබීමට කටයුතු කරයි. වැයම් කරති.

ඉතිරි කරන්නෝ තම අරමුදල් සඳහා ලබාගත හැකි වැඩිම පොලිය ලබා ගැනීම සඳහා කටයුතු කරති .

වෙළෙඳපොළ අර්ථ ක්‍රමයක් තුළ කුටුම්භ මෙන්ම ව්‍යාපාර ආයතන කටයුතු කරන්නේ ස්වාථීය මුල්කොටගෙනය. එහිදී නිෂ්පාදකයින් ලාභය උපරිම කර ගැනීම සඳහාත්, පාරිභෝගිකයන් තෘප්තිය උපරිම කර ගැනීම සඳහාත් කටයුතු කරනු ලැබේ.

මේ අනුව ස්වාථීය හෙවත් තම ප්‍රතිලාභ උපරිම කර ගැනීම ප්‍රධාන අභිප්‍රේරණ යන්ත්‍රණයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ.

➤ නෛතික ව්‍යුහය (Legal Structure)

ආර්ථික පද්ධතියක ඇති සියලුම ආයතන ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ යුත්තේ නි නීතියේ ආධිපත්‍යයට යටත්ව ය. නීතිරීති පනවනු ලබන්නේ රජය විසිනි. නවීන ආර්ථික ක්‍රමයන් තුළ නෛතික පද්ධතියේ ක්ෂේත්‍රය අතිශයින් පුළුල් එකකි. ආර්ථිකය ක්‍රියාකාරීත්වය සඳහා මෙම නීති ඉතා වැදගත් වේ.

එහිදී ගිවිසුම් ඇති කර ගැනීම හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම, දේපල අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීම හා අර්ථ දැක්වීම බදු ක්‍රමය තුළ පුද්ගලයන්ට හා ව්‍යාපාර ආයතන වලට ආයතනවලට ඇති වගකීම තහවුරු කිරීම, මෙන්ම වැඩි කළ හැකි වයස් ව්‍යුහය මෙන්ම අවම වැටුප් සීමා යනාදී වූ සියලුම කරුණු රටක නෛතික පද්ධතිය මත රඳා පවතී.

➤ සිරිත් විරිත් සම්ප්‍රදායන් හා සංස්කෘතිය (Custom, Traditional Culture)

සංස්කෘතිය හා බැඳුණු සිරිත් විරිත් සම්ප්‍රදායන් හා විශ්වාසයන් බොහෝ රටවල ආර්ථික හැසිරීම් හා ක්‍රියාවන් කෙරෙහි වැදගත් බලපෑමක් කරනු ලැබේ.

ඇතැම් සමාජ වල කාන්තාවන්ට සමානව සැලකීමේලා පසුබෑමක් දක්නට ලැබේ. ගෞරවය උසස් අධ්‍යාපනය කරා යොමු වීම දිරිමත් නොකෙරේ. ඇතැම් සමාජවල පරිභෝජනය දිරිමත් කෙරේ. තවත් සමාජය පරිභෝජනයට වඩා ඉතුරුම් සම්මුඛයට වැඩි උනන්දුවක් දක්වයි.

රටක පවතින සිරිත් විරිත් හා සම්ප්‍රදායන් එරට ආර්ථිකය කෙරෙහි සුවිශේෂී මැදිහත් මැදිහත්වීම් සිදු කරනු ලැබේ. ඇතැම් රටවල ආගමික හා සංස්කෘතික සාධක මත වැඩි කළ හැකි දින ගණන් රාශියක් ප්‍රසිද්ධ නිවාඩු වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත. උදා ශ්‍රී ලංකාව තුළ වෙසක්, පොසොන් ,රාමසාන් උත්සව අවුරුදු උත්සව ආදී දෑ..

ආර්ථික පද්ධති

සෑම සමාජයකටම පොදු වූ මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීමට , එකී සමාජයේ මිනිස්සුන් විසින් නිර්මාණය කරගෙන ඇති සමාජීය හා ආයතනික වැඩ පිලිවෙල හෙවත් යාන්ත්‍රණය ආර්ථික පද්ධතියක් ලෙස හැඳින්වේ.

ආර්ථික පද්ධතියක කාර්යයන්

- කවර භාණ්ඩ කොතරම් ප්‍රමාණවලින් නිපදවිය යුතුද යන්න (සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීම)
- භාණ්ඩ නිෂ්පාදන නිෂ්පාදනය කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න තීරණය කිරීම (ශිල්පීය ක්‍රමය තීරණය කිරීම)
- කා සඳහා භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරනු ලැබේ ද යන්න තීරණය කිරීම (ආදායම් ව්‍යාප්තිය තීරණය කිරීම)

ආර්ථික පද්ධතියක මූලිකාංග

පද්ධතියක් යනු බාහිර බලපෑම් වලින් තොරව නීති රීති හා සම්ප්‍රදායන් මාලාවක් යටතේ ක්‍රියා කරන මූලිකාංග සමූහයකි සමූහයකි ආර්ථික පද්ධතියක පහත මූලිකාංග දැකිය හැකිය.

1.තීරණ ගන්නා කණ්ඩායම් සිටීම.

උදා:- කුටුම්භ, රජය ,රාජ්‍ය නොවන සංවිද්‍යාන

2.සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයක් තිබීම .

උදා:- මිල යාන්ත්‍රණය, සැලසුම් යාන්ත්‍රණය

3. හිඟ රීති හා රෙගුලාසි පැවතීම.

උදා; හිඟ රාමුව ,ක්‍රියාමාර්ග, ප්‍රතිපත්ති ,ප්‍රතිමාන සහ සම්ප්‍රදාය.

4.ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මිනිසා යොමු කරන අභිපේරණ විභූතියක් (සානුබල පද්ධතියක් පැවතීම)

උදා; බලය ,ස්ථාවරය, දේශප්‍රේමිත්වය

ආර්ථික පද්ධතියක දක්නට ලැබෙන ආයතනික ලක්ෂණ

- කුටුම්භ
- ආණ්ඩුව
- ව්‍යාපාරික අංශය
- කම්කරු සංවිධාන
- රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන
- වෙලඳපලවල්
- සානුබල
- නෛතික ව්‍යුහය
- සිරිත් විරිත් ,සම්ප්‍රදායන් හා සංස්කෘතිය

විකල්ප ආර්ථික පද්ධති

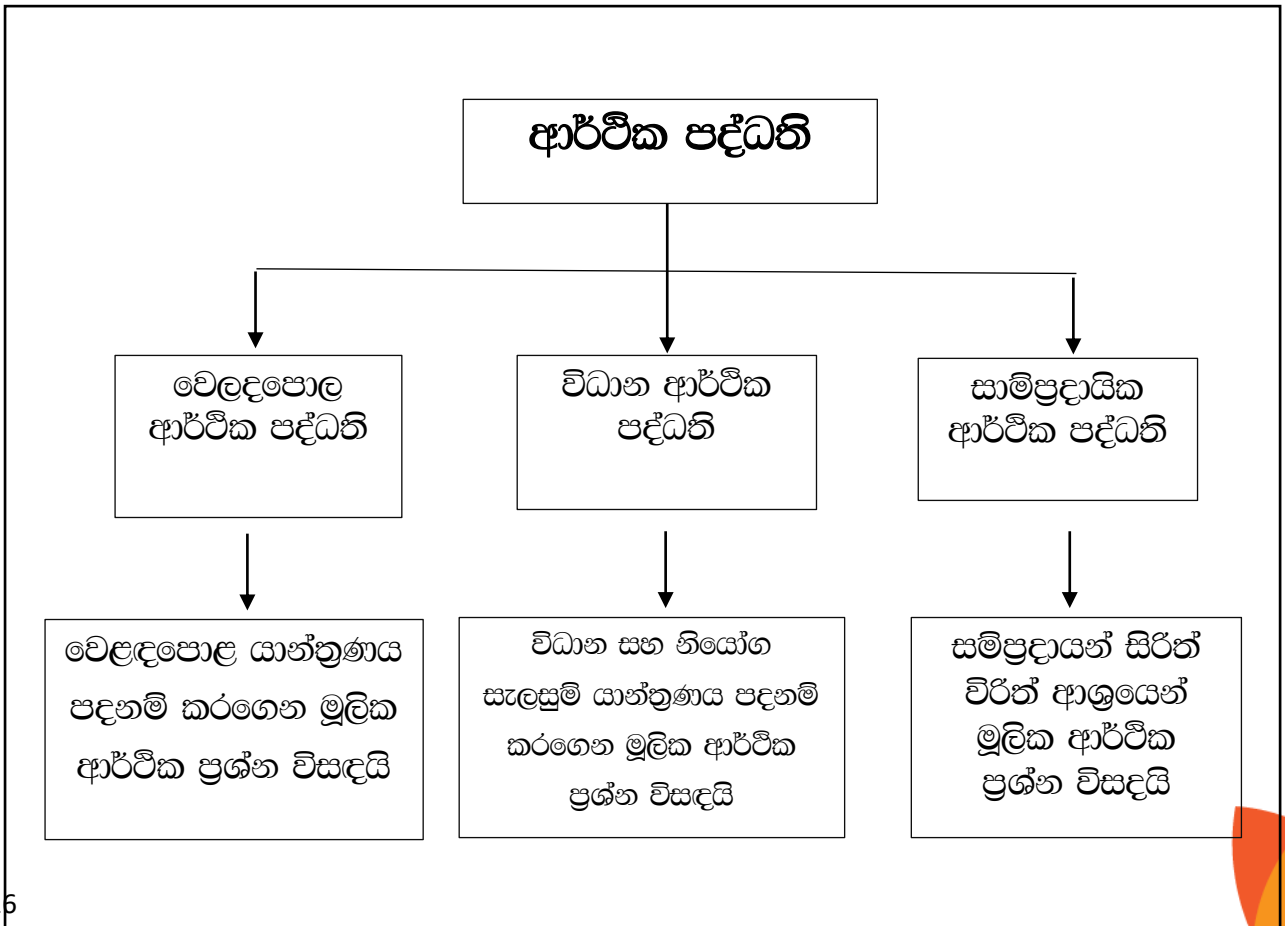
ලෝකයේ කවර සමාජයක්/ රටක්/ ආර්ථිකයක් වුවද මුහුණ දෙන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න සමානය එසේ වුවද විවිධ ආර්ථිකයන් විසින් මෙම ප්‍රශ්න ප්‍රශ්න විසඳන ආකාරය රටින් රට වෙනස්ය. එකී වෙනස්කම් මත විවිධ අර්ථ ක්‍රම බිහි වී ඇත.

න්‍යායාත්මකව විකල්ප ආර්ථික පද්ධති බිහි වීමට බලපාන හේතු කිහිපයකි. ඒ අනුව ප්‍රධාන පදනම් තුනක් ඔස්සේ ආර්ථික පද්ධතීන් වර්ග කෙරේ.

1. තිරණ සම්බන්ධීකරණය කෙරෙන යාන්ත්‍රණය
2. දේපළ හිමිකාරිත්වය
3. සාමූහික පද්ධති

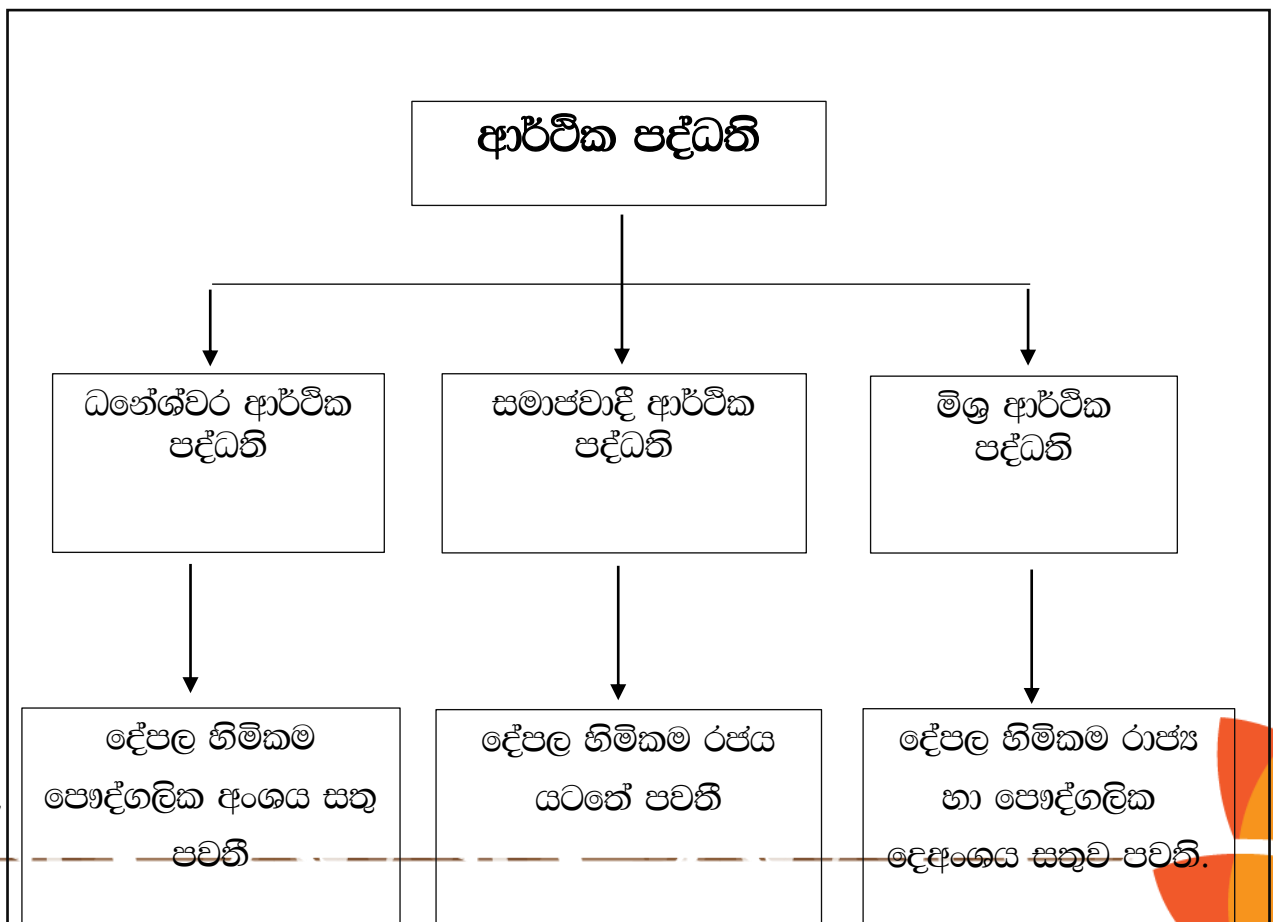
1. තිරණ සම්බන්ධීකරණය කරන කරන යාන්ත්‍රණය මත ආර්ථික පද්ධති වර්ග කිරීම

2. දේපළ හිමිකාරත්වය මත ආර්ථික පද්ධතිය පද්ධති වර්ග කිරීම.

දේපළ හිමිකාරත්වය මත ආර්ථික පද්ධති කොටස් තුනකට වර්ග කෙරේ. දේපළ ප්‍රධාන ස්වරූප තුනකි.

- මූර්ත දේපළ
- මූල්‍ය දේපළ
- බුද්ධිමය දේපළ

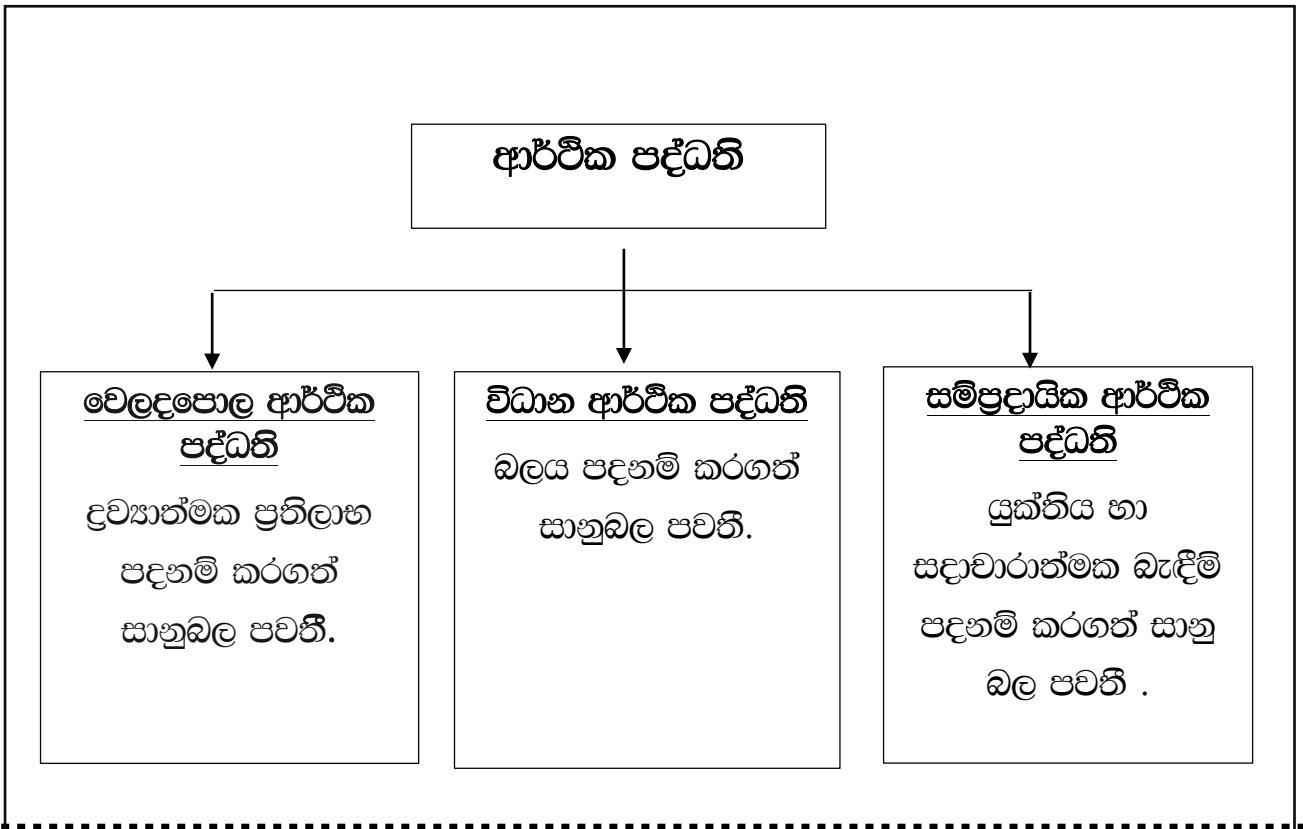

දේපල හිමිකාරීත්වය නිර්ණය කරන සාධක කිහිපයකි.

- දේපල පවත්වා ගැනීමට ඇති හිමිකම
- දේපල භුක්ති විඳීමට හෝ කුලියට දීමට ඇති හිමිකම.
- දේපල පැවරීම පැවරීමට හෝ විකිණීමට ඇති හිමිකම .

3. සානුබල පද්ධතිය ඔස්සේ ආර්ථික පද්ධති වර්ග කිරීම

ආචාර ධර්ම පදනම් කරගෙන ඇතැම් සානුබල ක්‍රියාත්මක වේ.එනම් දේශ ප්‍රේමය ජාතිකත්වය අභිමානය දශාව වැනි සාධක ඔස්සේ මෙම සානුබල ඇතිවේ

න්‍යායාත්මක හා ප්‍රායෝගික තත්වයන් සියල්ලම සැලකිල්ලට ගනිමින් විකල්ප ආර්ථික පද්ධති හතරක් හඳුනාගත හැකිය

- සම්ප්‍රදායික ආර්ථික පද්ධති
- වෙළඳපොළ ආර්ථික පද්ධති
- සැලසුම් ආර්ථික පද්ධති
- මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති

➤ සම්ප්‍රදායික ආර්ථික පද්ධති

සිරිත් විරිත් සම්ප්‍රදායන් ආශ්‍රයෙන් ආශ්‍රයෙන් මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳෙනු ලබන ආර්ථික පද්ධති.

ලක්ෂණ

- දේපල හිමිකම සාමූහිකයි.
- සරල ස්ව-පෝෂිත අර්ථ ක්‍රමය වීම.
- සරල ශිල්ප ක්‍රම භාවිතය හා සරල භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීම.
- නිෂ්පාදනය බෙදීම සම්ප්‍රදායට අනුකූල වීම.
- සම්ප්‍රදායික සිරිත් විරිත් පුරුදු මත නිෂ්පාදනය සිදුවීම, එනම් අතීතයේ කරගෙන ආදී ඒ පරිද්දෙන්ම නැවත කිරීම
- වෙළෙඳාම භාණ්ඩ හුවමාරුව මත සිදුවීම .

➤ වෙළඳපොළ ආර්ථික පද්ධති.(ධනවාදී ආර්ථික පද්ධති)

)වෙළඳපොළ ආර්ථිකයක් යනු දේපල හිමිකම පෞද්ගලික අංශය සතු ,වෙළෙඳපොළ හා මිල යාන්ත්‍රණය යාන්ත්‍රණය මගින් සිදුවන සිදුවන සම්බන්ධීකරණය ඔස්සේ ආර්ථිකය මෙහෙයවනු ලබන ආර්ථික පද්ධති වේ.

උදා; ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය,මහා බ්‍රිතාන්‍ය,ප්‍රංශය,කැනඩාව,ඔස්ට්‍රේලියා, සිංගප්පූරුව,ජපානය.

වෙළඳපල ආර්ථික පද්ධති වල මූලික ලක්ෂණ

1.දේපළ පිළිබඳ පොද්ගලික හිමිකම

භූමිය ප්‍රාග්ධනය හා වෙනත් දේපළ සම්පත් පවත්වා ගැනීමට විකිනීමට පැවරීමට හා භුක්ති විඳීමට පොද්ගලික අංශයට හිතියමය වශයෙන් අධිකාරී අධිකාරී බලයක් හිමි වේ.

2.නිදහස් ව්‍යවසාය හා දැරීමේ නිදහස

අන්‍යයන්ට උදව් හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය හා සම්පත් සැපයීම තබා අහිමනය හා හැකියාව පරිදි සිදුවේ.

උදා; පුද්ගලයන්ට නිෂ්පාදන සම්පත් හිමිකර හිමි කර ගැනීමටත්, ඒවා නිෂ්පාදනය සඳහා සංවිධානය කොට නිෂ්පාදනය පිළිබඳ තීරණ ගැනීමට ඇති නිදහස

3.වෙළඳපල තරගකාරී වීම .

හාණ්ඩ හා නිෂ්පාදන සම්පත් මිලදී මිලදී ගන්නන් හා සපයන්නන් එකිනෙකාට ස්වාධීනව තරග කිරීමට ක්‍රියාකරන අතර ආර්ථික තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අතිශයින්ම විකේන්ද්‍රණය වී පවතී .

4.මිල යාන්ත්‍රණය .

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක දැක්වීමට ලැබෙන සම්බන්ධීකරණ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණය මිල ක්‍රමය වේ .

5.ස්චාර්ථය පදනම් කරගත් සානුබල පැවතීම .

ස්චාර්ථය යනු තම තමන්ගේ වාසිය හෙවත් ප්‍රතිලාභය මත කටයුතු කිරීමයි .මෙම ආර්ථික පද්ධති වල හැසිරීම තීරණය කරන ප්‍රධාන ගාමක බලය ස්චාර්ථය යි.

උදා; නිෂ්පාදකයන් ලාභ උපරිම කර ගැනීමට හෝ අලාභ අවම කර ගැනීමට .

පාරිභෝගිකයින් තමන්ගේ සීමිත ආදායමින් උපරිම තෘප්තියක් ලැබෙන ආකාරයට වැය කරයි .

සාධක හිමියන් තම සාධක ඉහළ මිලකට අලෙවි කිරීම.

6.ආණ්ඩුවේ කාර්යභාරය සීමිත වීම.

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මූලික පදනම පෞද්ගලික දේපල හිමිකමක් පැවතුනත් ඒවා සුරක්ෂිත කරදීමට හා කාර්යක්ෂම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය හිතකර වාතාවරණයක් සැපයීමට ආණ්ඩුවට සුළු කාර්යභාරයක් පවතී.

මිල යාන්ත්‍රණය / මිල ක්‍රමය

ආර්ථිකයක් පුරා විසිරී සිටින පාරිභෝගිකයින් නිෂ්පාදකයින් හා සාධක සපයන්නන් ස්ථාවරය මත ගනු ලබන තීරණ මනාව සම්බන්ධීකරණය කරමින් ආර්ථිකයේ ව්‍යාකූලතාවයක් ඇති නොකොට ක්‍රමානුකූලව මෙහෙයවන යාන්ත්‍රණය මිල යාන්ත්‍රණය ලෙස හඳුන්වයි.

වෙළෙඳපල ආර්ථික පද්ධතියක ක්‍රියාත්මක වන අදාශ්‍යමාන හස්ථය වන්නේ ද මිල ක්‍රමයයි

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මිලෙහි කාර්යයන්.

1. සංඥා(තොරතුරු) සැපයීමේ කාර්ය

වෙළෙඳපල ක්‍රමය තුළ නිෂ්පාදකයින්ට, පාරිභෝගිකයින්ට, සම්පත් හිමිකරුවන්ට වෙළෙඳපොළ තීරණය ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය සාපේක්ෂ මිලයන් පිලිබඳ තොරතුරු සැපයීම.

2. සානුබල සැපයීමේ කාර්ය

මිල මගින් ලබාදෙන සංඥාවලට ගැනුම්කරුවන්, විකුණුම්කරුවන් සහ සාධක හිමියන් විසින් ප්‍රතිචාර දැක්වීම මින් අදහස් වේ.

නිෂ්පාදන සානුබල

- භාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම - ලාභ වැඩි වීම - නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට පෙළඹෙයි
- භාණ්ඩයක මිල පහළ යාම - ලාභ අඩු වීම- එම නිසා නිෂ්පාදනය අඩු කිරීමට පෙළඹේ.

පරිභෝගික සානුබල

- බන් එක මිල ඉහළ යාම - පරිභෝජන වියදම වැඩිවීම - පරිභෝජනය සීමා කිරීමට පෙළඹේ
- භාණ්ඩ මිල පහළ යාම - පරිභෝජන වියදම අඩුවීම - පරිභෝජනය වැඩි කිරීමට පෙළඹිණි.

3. සලක කිරීමේ කාර්යය (සමපත් බෙදා වෙන් කිරීම)

- වෙළෙඳපොළ ක්‍රමයක් තුළ සීමිත සමපත් භාණ්ඩ හා සේවා යන ආදිය ඒවා මිලදී ගැනීමට වඩාත් කැමැත්තක් දක්වන හා වඩාත් හැකියාවක් ඇති පුද්ගලයන්ට ලබා දීමෙහි කෙරෙන කටයුතු.
- හිඟ සමපත් විකල්ප භාවිත අතර බෙදා වෙන් කොට දීම හෙවත් සලක කොට දීම සලක කිරීම ලෙස හැඳින්වේ .

උදා; කිසියම් භාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාම නිසා එම කාර්මාන්තයේ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය ඉහළ දැමීම සිදු කරයි සිදුකරයි. එවිට සාපේක්ෂව මිල අඩු කාර්මාන්තවල සිට මිල වැඩි කාර්මාන්ත වෙත සමපත් සංලනය කෙරේ

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගන්නා ආකාරය....

❖ කුමක් නිපදවිය යුතුද ?

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මෙම ප්‍රශ්න විසඳනු ලබන්නේ ස්වාර්ථය හෙවත් ලාභය පදනම් කරගෙන .ලාභයක් ඉපයිය හැකිද නිපදවන අතර කලාව සහිත දෑ නිපදවන්නේ නැත.මෙය භාණ්ඩ හා සාධක වෙළෙඳපොළ වෙළෙඳපොළ මිල ගණන් ගණන් අනුව තීරණය වේ.

❖ කෙසේ නිපදවිය යුතුද?

- වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මෙම ප්‍රශ්නය ප්‍රශ්නය විසඳුනේ මිල මිල යාන්ත්‍රණය මග පෙන්වීම යටතේ කාර්යක්ෂම ශිල්ප ක්‍රමය තෝරා ගැනීමෙන් ය.
- ආර්ථික වශයෙන් කාර්යක්ෂම ශිල්ප ක්‍රම කවරේ දැයි තීරණය වනුයේ පවත්නා තාක්ෂණය හා භාවිතා කරනු ලබන සාධක වල මිල ගනන් මතය.
- බහුලම සාධකය තෝරා ගෙන තෝරාගෙන අවම පිරිවැය යටතේ නිපදවයි එවිට ලාභය උපරිම වේ.

❖ කා සඳහා නිපදවිය යුතුද ?

- වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක මෙම ප්‍රශ්නය විසඳුනේ සාධක වෙළෙඳපොළ මිල ගණන් හා සාධක ඉපයුම් ප්‍රමාණය මතය.
- සෑම සාධකයක ම මිල ඒවායේ ඉල්ලුම් හා සැපයුම් සැපයුම මත තීරණය වේ.සාධක හිමියන් උපයන ආදායම ද ඒ අනුව තප්‍රේ ශක්තියක් ඇති අය සඳහා භාණ්ඩ නිපදවයි
- ඉහළ ක්‍රියාශක්තියක් ඇති අය සඳහා භාණ්ඩ නිපදවයි.

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක පාරිභෝගික ස්වාධීනතාව

වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක අවසාන බලධරයා වශයෙන් කටයුතු කරනුයේ පාරිභෝගිකයා බව මින් අදහස් කෙරේ.පාරිභෝගිකයාට වැඩි බලයක් හිමි වේ .නමුත් ප්‍රචාරණය ප්‍රබල වන විට හා ඒකාධිකාරී වෙළෙඳපොළ බලය ප්‍රබල වන විට මෙම ප්‍රකාශය අසත්‍ය බැවින් ඉහත ප්‍රකාශ අර්ධ සත්‍යයකි .

කවර කම්මාන්ත වෙන්ඩ පොලේ රැඳී සිටිය යුතුදැයි තීරණය වන්නේ පාරිභෝගිකයාගේ තේරුම මතය.

වෙළෙඳපොළ ක්‍රමයෙන් වැඩි

- වෙළඳපල බලවේගයක් සේ සිදුවන සම්පත් බෙදීයාම කාර්යක්ෂම වේ .(p = mc)
- නව්‍යතා වන් හඳුන්වා දිරීමත් කිරීම .
- ලාභ ඔස්සේ ඔස්සේ සානු බල හටගන්නා බැවින් පිරිවැය අඩු කිරීම .
- වෙළඳපල සංඥා සැපයීම .
- ආර්ථික අතිරික්තයන් උපරිම වීම .
- මිනිසුන්ට අවශ්‍ය විවිධ භාණ්ඩ හා සේවා තෝරා ගැනීමට අවස්ථාව ඇත.
- මිනිසුන්ගේ උවමනා චූචමනා සපුරාලීමට ඉක්මනින් ප්‍රතිචාර දක්වයි .

වෙළඳපල ක්‍රමයේ අවාසි:

- පොදු භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය නොවේ.
- වෙළඳපොළ තරඟය නොපැවතීම.
- සුබසාධන භාණ්ඩ ප්‍රමාණවත්ව නිෂ්පාදනය නොවේ.

- ආදායම් ව්‍යාප්තියේ විෂමතා හටගනී.
- සාධක සේවා නියුක්ත කරනුයේ ලාභදායී නම් පමණි.
- ආර්ථික අස්ථායීතාවයන් හට ගැනීම .
- බාහිරතා සැලකිල්ලට නොගනී .(පරිසර දූෂණය)
- අවගුණ භාණ්ඩ පරිභෝජනය පාලනය නොවේ .(මත්පැන්)
- පොදු සම්පත් අධි උපයෝජනයට පාත්‍ර වීම.
- වෙලඳපොල තොරතුරු අපූර්ණ වීම.

➤ සැලසුම්ගත ආර්ථික පද්ධති (විධාන)

සැලසුම්ගත ආර්ථිකයක් යනු මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න මධ්‍යම සැලසුම් අධිකාරිය හෝ කිසියම් බලධාරියෙකු විසින් හෝ දෙනු ලබන නියෝග අනුව විසඳනු ලබන,සම්පත් හිමිකාරිත්වය හිමිකාරිත්වය රජයේ සන්තු සතුව නෑ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වන ආර්ථික පද්ධතියයි.

උදා: කියුබාව

උතුරු කොරියාව

සැලසුම් ආර්ථිකයක ප්‍රධාන ලක්ෂණ :

- ශ්‍රමය හැරුණු විට සියලුම නිෂ්පාදන සම්පත් රජය සතු වීම.
- ස්ථාවරීය වෙනුවට පොදු යහපත සැලකිල්ලට ගැනේ.
- මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා විසඳා ගැනීම සඳහා සැලසුම් ක්‍රියාවලිය යොදා ගැනීම
- ආදායම් බෙදීයාමේ බෙදී යාමේ දැඩි විෂමතාවය විෂමතාවයක් දැකිය නොහැක .
- රාජ්‍ය පුළුල් කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීම .

- පෞද්ගලික නිදහස සීමා වීම .
- තරඟය නොමැතිවීම.
- රාජ්‍ය හා සැලසුම් අධිකාරිය,නිෂ්පාදන විවසාය , කම්කරුවන් හා පාරිභෝගිකයන් ආර්ථිකයේ ප්‍රදාන ක්‍රියාකාරකයන් වේ

සැලසුම් යාන්ත්‍රණය

සැලසුම් ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳීම පිළිබඳ තීරණය කරනු ලබන්නේ රජයේ මගපෙන්වීම යටතේ මධ්‍යම සැලසුම් අධිකාරිය විසින් සකස් කරනු ලබන සැලැස්මක් මත ය.

සැලසුම් ආර්ථිකයක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳීම

• **කුමක් නිපදවන්නේ ද ?**

මෙවැනි ආර්ථිකය එක ආර්ථිකයක සමපත් බෙදා වෙන් කිරීම සිදුවන්නේ මධ්‍යම සැලසුම් අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරනු ලබන නියෝග ඔස්සේය .මෙහිදී සැලසුම් අධිකාරිය විසින් භාණ්ඩ හා සේවා වල මිල නියම කරනු ලබන අතර මිලදීගන්නන් විසින් පාලන මිල යටතේ භාණ්ඩ හා හා සේවා මිලදී ගනී .මධ්‍යම ගත සැලසුම් අධිකාරිය විසින් වාර්ෂිකව සුදුසු සැලසුම් සකස් කරනු ලැබේ.

• **කෙසේ නිපදවන්නේද ?**

විධානගත ආර්ථිකයක නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප තීරණය කරනු ලබන්නේ සැලසුම් අධිකාරිය විසිනි .මෙහිදී ආර්ථිකය සතු විකල්ප නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප කවරේද යන්නත් පවත්නා නිෂ්පාදන සමපත් කවරේද යන්නත් පිළිබඳ සම්පූර්ණ විස්තරයක් සපයා ගැනීමට සැලසුම් අධිකාරියට සිදුවේ .ඒ අනුව සුදුසුම ශිල්පීය ක්‍රමය කුමක්ද යන්නත් මධ්‍යගත සැලසුම් අධිකාරිය දක්වා තිබේ .

• **කා සඳහා නිපදවන්නේ ද ?**

සැලසුම් ආර්ථිකයක සාධක ආදායම් බෙදී බෙදීයාම මධ්‍යගතව තීරණය කෙරේ .වැටුප් මට්ටම සහ භාණ්ඩ හා සේවා වල මිල ගණන් සැලසුම් අධිකාරිය විසින් තීරණය කරනු ලැබේ .සෑම අයෙකුටම මිලදී ගැනීමට හැකි වන සේ ඉතා අඩු මට්ටමක භාණ්ඩ භාණ්ඩ වල මිල ගනන් නියම කිරීමට සැලසුම් අධිකාරිය කටයුතු කණ්ඩායම් වලට පරිභෝජන අවස්ථා සම්පාදනය පරිභෝජන අවස්ථා සම්පාදනය වේ.

උදා: රජය ලාභයක් උපයා ගැනීමට පිරිවැය පිරිවැයට බෙහෙවින් ඉහළ මට්ටමකට මිල නියම කිරීම .(මත්පැන් , මෝටර් රථ, ශීතකරණ)

සමහර භාණ්ඩ සඳහා පිරිවැයට පිරිවැයට සමාන වූ මිලක් නියම කිරීම. (පාසල් ලිපි ද්‍රව්‍ය)

සුබසාධන හේතු මත පිරිවැය ටත් වඩා අඩු මිලක් යටතේ එනම් සහනාධාරයක් යටතේ සැපයීම.

සමහර භාණ්ඩ නොමිලේ සැපයේ. (අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය)

සැලසුම් ආර්ථිකයක වාසි

- ආර්ථිකයක සම්පත් බෙදීයාම මනා සැලැස්මක් මත සංවිධානය කළ හැකි වේ .
- ආදායම් ව්‍යාප්ති විෂමතා රජයේ මැදිහත්වීම මැදිහත්වීම මගින් ඉවත් කළ හැකිය .
- ආර්ථික අස්ථායීතාව පාලනය කල හැකි වීම .
- සමාජයට අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවා සපයනු ලැබේ .
- සමාජයේ ජීවත් වෙන ජීවත්වෙන පුරවැසියන්ට අවම ජීවන මට්ටමක් සහතික කෙරේ.

සැලසුම් ආර්ථිකයක අවාසි.....

- භාණ්ඩ හා සේවා ඉතා විශාල සංඛ්‍යාවක් නිපදවන සංකීර්ණ ආර්ථිකයක භාණ්ඩ හිඟයක් හෝ අධි සැපයුම් තත්වයක් ඇති නොවන පරිදි සැලසුම් කිරීමේ අපහසුතාව .
- නිලධාරීවාදය ඉස්මතු වීම.
- නිමවුම් ශිල්ප ක්‍රමය හා මිල යන දෑ යන දෑ මධ්‍යගතව තීරණය වන බැවින් ආයතන වලට තීරණ ගැනීමේ ස්වාධීනත්වයක් නොමැති වීම .
- අභිජපේරණය දුර්වලය .(ලාභ ඉපයීමට අවස්ථාවක් නොමැත.)
- භාණ්ඩ හා සේවාවල සේවා වල විවිධත්වයක් නොමැත .එනම් තේරීමේ නිදහස සීමා වීම නිසා ය.
- තරගකාරීත්වය හා ලාභ සානුබල නොපවත්නා බැවින් සම්පත් බෙදීයාම අකාර්යක්ෂම වේ .
- තරගකාරීත්වය නොමැති බැවින් භාණ්ඩ වල ගුණාත්මක භාවය ද අඩු ය .

➤ මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධති

මිශ්‍ර ආර්ථික ක්‍රමයක් යනු නිදහස් වෙළඳපල ආර්ථික ක්‍රමය හා සැලසුම්ගත ආර්ථික ක්‍රමයේ යන ස්වරූප දෙකෙහිම සංකලනය වූ ආර්ථික ක්‍රමයකි.

මෙම ආර්ථික ක්‍රමයේ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය හා පෞද්ගලික ව්‍යවසාය මිශ්‍ර වී ඇත.

මිශ්‍ර ආර්ථිකයක ලක්ෂණ :

- සාධක නිමිකාරීත්වය රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශ දෙකටම අයත් වේ .
- රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන දෙඅංශයම පුළුල් ලෙස සම්මිශ්‍රණය වී ඇති ව්‍යවසායකයා ව්‍යවසායක් දක්නට ඇත .
- සම්පත් බෙදාහැරීම මිල යාන්ත්‍රණය ,සැලසුම් යාන්ත්‍රණය යන දෙකෙන්ම ඉටුකරයි .
- මිල යාන්ත්‍රණය දුර්වලතා මග හැරීමට රජය මැදිහත් වේ.
- පෞද්ගලික අංශය ස්වාර්ථය මුල්කරගෙන පෞද්ගලික ලාභ ඉපයීම තුළින් අභිප්පේරණය ලබන අතර රාජ්‍ය අංශයේ සමාජ සුභ සාධනය සැලසීම සඳහා අභිප්පේරණය ලබයි .

මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධතිය ධනෝභවර ක්‍රමය පවත්නා කාර්යක්ෂමතා ගුණයන් සමාජවාදී ක්‍රමයේ පවත්නා මනුෂ්‍යත්වය ගුණයන් සංකලනය වූ ආර්ථික පද්ධතියකි .

මිශ්‍ර ආර්ථිකයක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳා ගන්නා ආකාරය .

මිශ්‍ර ආර්ථික පද්ධතියක මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසඳනු යේ මිල යාන්ත්‍රණය සහ ආණ්ඩුවේ විධාන සහ නියෝග යන යාන්ත්‍රණයන් දෙකෙහිම ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසිනි .

මෙහිදී ,ආර්ථිකයේ සෑම අංශයක් කෙරෙහිම ආණ්ඩුව මැදිහත් වීම දක්නට ඇත .එම මැදිහත්වීම පහත ආකාරයට සිදු කරයි.

මිශ්‍ර ආර්ථිකයක රාජ්‍ය අංශයේ කාර්යභාරය

- වෙළඳපොළේ යාන්ත්‍රණය කාර්යක්ෂම ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය නීතිමය සහ සමාජ රාමුව සැකසීම
- තරගය පවත්වාගෙන යාම .
- ආදායම් පුනර්ව්‍යාප්තිය .
- ආර්ථික ස්ථායීකරණය.

➤ **සමාජයීය වෙළඳපල ආර්ථිකය**

වෙළඳපල ආර්ථික පද්ධති මූලධර්ම මත හිඳිමින් වෙළඳපොළෙන් කාර්යක්ෂමව ඉටු නොවන දෑ කාර්යක්ෂමව හා වඩාත් පුළුල් ආකාරයට ඉටු කිරීම සඳහා රජය විසින් මැදිහත්වීම සිදු කිරීම සමාජීය වෙළඳපල ආර්ථික වල සිදුවේ .

උදා ; නෝර්වේ ,ජර්මනිය ,ස්විස්ටර්ලන්තය

❖ සමාජවාදී වෙළඳපල ආර්ථිකය

මූලික වශයෙන් සමාජවාදී සමාජවාදී දර්ශනයක් මත මෙහෙයවන කිසියම් දුරකට වෙළෙඳපොළ බලවේග වලට ක්‍රියාත්මක වීමට ඉඩ සලකා ඇති ආර්ථික පද්ධති සමාජවාදී ආර්ථික පද්ධතිය ලෙස සැලකේ .

මෙහිදී නිෂ්පාදන සම්පත් රජයට හිමිවන අතර සම්පත් භාවිතය පිලිබඳ තීරණ ගැනීම වෙළඳපල ක්‍රියාවලියකට පැවරී ඇත .මධ්‍යම සැලසුම් අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන නියෝග අනුව ක්‍රියා කරනු වෙනුවට කුමක් කොපමණ කෙසේ නිපදවිය යුතුද යන මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න පිලිබඳ තීරණ ගැනීම වෙළඳපොළට පැවරී ඇත .

උදා; චීනය.

❖ පරිවර්තන ආර්ථික .

එක් ආර්ථික ක්‍රමයක සිට තවත් ආර්ථික ක්‍රමයකට මාරු වෙමින් පවත්නා ආර්ථික පරිවර්තන ආර්ථික නම් වේ .මෑත ඉතිහාසය තුළ පරිවර්තන ආර්ථික ලෙස හඳුනා ගැනේ මධ්‍යම සැලසුම් ආර්ථිකයක සිට වෙළඳපල ආර්ථිකයක් කරා නැඹුරු වන රටවල්ය .

උදා; රුසියාව , පෝලන්තය ,රුමේනියාව ,චීනය ,බංග්ලාදේශය, කසකස්තානය

❖ නැගීගෙන එන ආර්ථික

එසේ පරිවර්තනය වූ රටවල් අතුරින් ඉතා කෙටි කලකදී සේක ශීඝ්‍ර ආර්ථික වෘද්ධියක් ළඟා කරගත් රටවල් නැගීගෙන එන ආර්ථිකයක් ලෙස හඳුන්වයි . එසේ දියුණු වූ රටවල් කන්තෙකි (BRICS) ; චීනය ,රුසියාව , ඉන්දියාව ,චීනය ,උතුරු අප්‍රිකාව

නැගීගෙන එන වෙළඳපොළක ආර්ථිකයක ලක්ෂණ

- කලාපීය වශයෙන් විශාල ආර්ථික ශක්තියක් හිමිකරගෙන සිටි ජනගහනය, සම්පත් සම්භාරය හා වෙළෙඳපොළ විශාල වීම තුළින් ආර්ථික ශක්තිය ගොඩ නැගී ඇත .

- මෙම රටවල් ලෝකයේ ඉතා වේගවත් (ර) ආර්ථික සිඝ්‍රතාවයක් වාර්තා කරනු ලබන අතර ,ගෝලීය වෙළඳාමේ වර්ධනයට විශාල දායකත්වයක් සපයයි .
- මෙම රටවල් දේශපාලන , ආර්ථික හා සමාජීය ක්ෂේත්‍රයන් පිළිබඳව ගෝලීය මට්ටමින් සිදු වන සාකච්ඡාවන්හිදී ප්‍රබල දායකත්වයක් සපයන අතර ,ගෝලීය ආර්ථිකයේ විශාල කොටසක් අයත් කර ගැනීමටත් ගෝලීය දේශපාලනය දේශපාලනයේ තීරණාත්මක හඬක් හැඟීමටත් කටයුතු කරයි .

❖ ධනෝත්පාදක ආර්ථික පද්ධතිය

සම්පත් හිමිකම මූලික වශයෙන් පෞද්ගලික අංශය සතුව පවතී .(පෞද්ගලික භාණ්ඩ මෙන්ම ස්වභාවික සම්පත් හා ප්‍රාග්ධන උපකරණ පවා පෞද්ගලික හිමිකාරීත්වයක් යටතේ පවතී

❖ සමාජවාදී ආර්ථික පද්ධති .

සම්පත් හිමිකම සාමූහික සංවිධානය වන රජය යටතේ පවතින අතර තම ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් වැඩිකරන තමන්ට අවශ්‍ය තරම් සියලු දේ ලබා ගන්නා හිඟ කමකින් තොර එක්තරා පරමාදර්ශී තත්ත්වයකි .මෙ කොමියුනිස්ට් තත්ත්වය නමින්ද හඳුන්වයි.

නිෂ්පාදන හැකියා ආදර්ශය (Production Possibility)

නිෂ්පාදන හැකියාව

යම් දෙන ලද අවස්ථාවක ආර්ථිකයක් සතුව පවත්නා සියලුම නිෂ්පාදන සම්පත් පවත්නා තාක්ෂණය යටතේ කාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝජනය කළ විට කළ විට ලබාගත හැකි නිමවුම් මට්මයි .

රටක නිෂ්පාදන හැකියාව තීරණය කරන සාධක දෙකකි .

1. සම්පත් සම්භාරය
2. සම්පත් වල ඵලදායිතාවය.

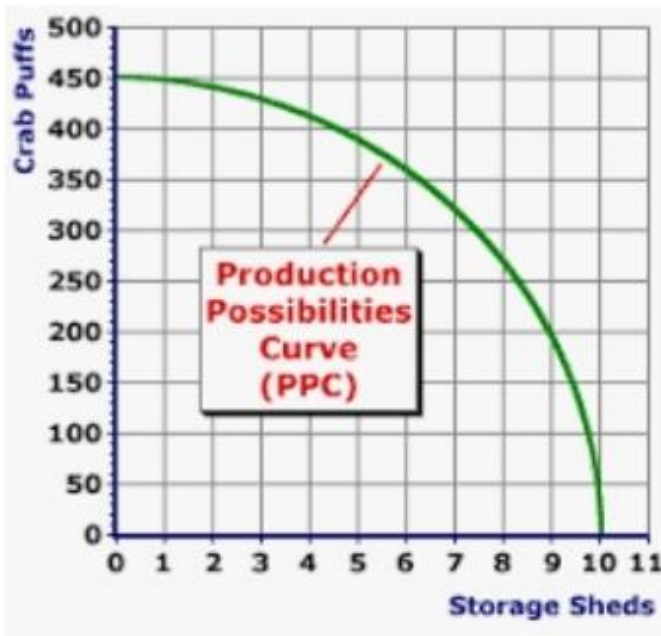
නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයට පදනම් වී ඇති උපකල්පන

- සම්පත් සම්භාරය නොවෙනස්ව පවතින බව .
- තාක්ෂණය නොවෙනස්ව පවතින බව .
- සම්පත් පූර්ණ සේවා නියුක්තියකින් හා ඉහළ ඉහළ ඉහළ කාර්යක්ෂමතාවයකින් නිෂ්පාදනයට යොදවා ගන්නා බව.

- භාණ්ඩ දෙකක් පමණක් නිෂ්පාදනය කරන බව

නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රය

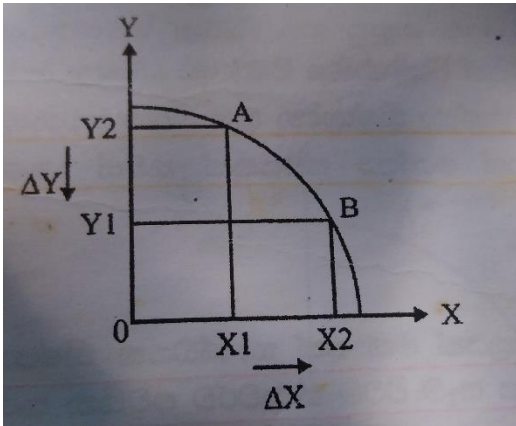
- දෙන ලද ආවස්ථාවක සමාජය සතු සියලුම සම්පත් ආර්ථිකය සතු ඉහළම තාක්ෂණය මට්ටමක් යටතේ කාර්යක්ෂමව උපයෝජනය කළ විට කළ විට භාණ්ඩ දෙකකින් නිපදවිය හැකි ප්‍රශස්ත නිමවුම් සංයෝග යාකර අදින වක්‍රය නිෂ්පාදන හැකියා නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය ලෙස හැඳින්වේ .

ආවස්ථික පිරිවැය නීතිය.

නිෂ්පාදන හැකියාව හැකියා වක්‍රයක් මත නිෂ්පාදනය කරමින් සිටියදී එක් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය ඒකකයකින් වැඩි කිරීමේ දී කිරීමේදී ඒ වෙනුවෙන් අනෙක් භාණ්ඩයෙන් කැප කරන ප්‍රමාණය නිෂ්පාදන හැකියාවක් යක් මගින් නිරූපණය කළ හැකිය මේ සංඛ්‍යාත්මකව ගණනය කළ හැකිය .

$$\text{ආවස්ථික පිරිවැය} = \frac{\text{කැපකරන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය}}{\text{වැඩි කරන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය}}$$

X ඒකකයක ආවස්ථික පිරිවැය = $\frac{\Delta Y}{\Delta X}$

Y ඒකකයක ආවස්ථික පිරිවැය = $\frac{\Delta X}{\Delta Y}$

• ආන්වික ආවස්ථික පිරිවැය

නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයක් මත දී, නිෂ්පාදනය ඒකකයකින් ඒකකයකින් වැඩි කරන විට අනෙක් නිෂ්පාදනයෙන් කැප කරන ප්‍රමාණයයි . මෙමගින් නිරූපණය වන්නේ නිෂ්පාදන හැකියාව වක්‍රයේ බෑවුම යි .

නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රය වක්‍රයේ බෑවුම සෘණ වීම.

නිෂ්පාදන හැකියාව වක්‍රය මත නිෂ්පාදනය සිදු කරමින් සිටින විට එක් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය වැඩි කරන විට අනෙක් භාණ්ඩයේ නිෂ්පාදනය අඩු කිරීමට සිදුවේ සිදු වේ. මේ නිසා නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රය ගෙන බෑවුමකින් යුක්ත වේ .

මෙහිදී නිෂ්පාදනය ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවයක් දක්නට ලැබේ .

නිෂ්පාදන හැකියාව වක්‍රය විවිධ හැඩයන්

- මූලයට අවතල වක්‍රය - වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය
- සරල රේඛීය වක්‍රය - ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය
- මූලයට උත්තල වක්‍රය - හීනවන ආවස්ථික පිරිවැය

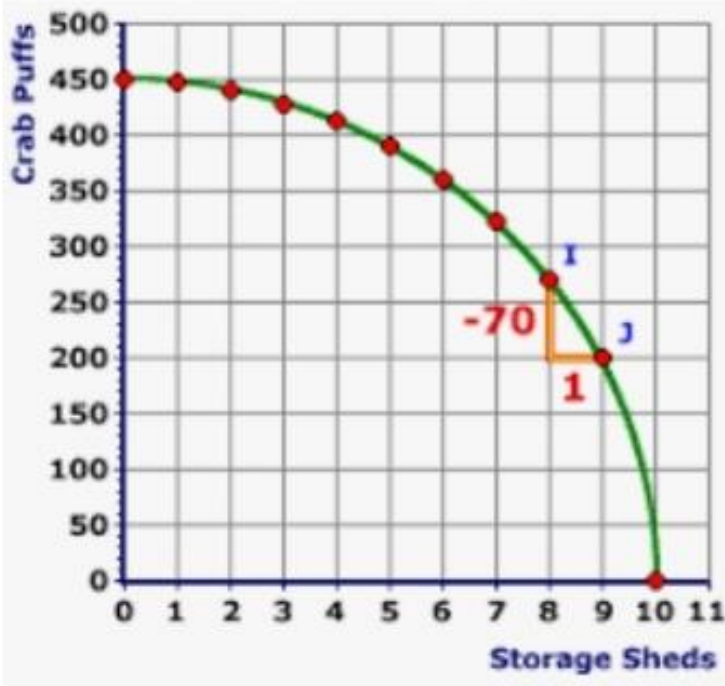
1. වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය

වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය නීතිය යනු ; නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයක් මත එක් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය සමාන ඒකක වලින් වැඩි කරන විට ඒ වෙනුවෙන් කැප කිරීමට සිදුවන අනෙක් භාණ්ඩයේ ප්‍රමාණය ක්‍රමයෙන් ඉහළ යාම වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය ආවස්ථික පිරිවැය නීතියයි . මෙහිදී ආන්වික ආවස්ථික පිරිවැය ක්‍රමයෙන් වැඩි වේ .

වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැය ආවස්ථික පිරිවැය වක්‍රය මූලයට අවතල හෙවත් පිටතට හෙරාගිය නිෂ්පාදන හැකියාව හැකියා වක්‍රයකි.

මූලයට අවතල නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයක් මත පහළට ගමන් කරන විට වක්‍රයේ බෑවුම ක්‍රමයෙන් වැඩි වේ. ඉන් පිළිඹිබු වන්නේ නිරස් අක්ෂයේ සිට හෝ සිරස් අක්ෂයේ හෝ හෝ නිරූපණය කෙරෙන භාණ්ඩය සමාන ඒකක වලින් වැඩි කරන විට ඒ වෙනුවෙන් කැප කළ යුතු අනෙක් භාණ්ඩයේ ප්‍රමාණය හෙවත් ආවස්ථික පිරිවැය ක්‍රමයෙන් වැඩි වන බවයි.

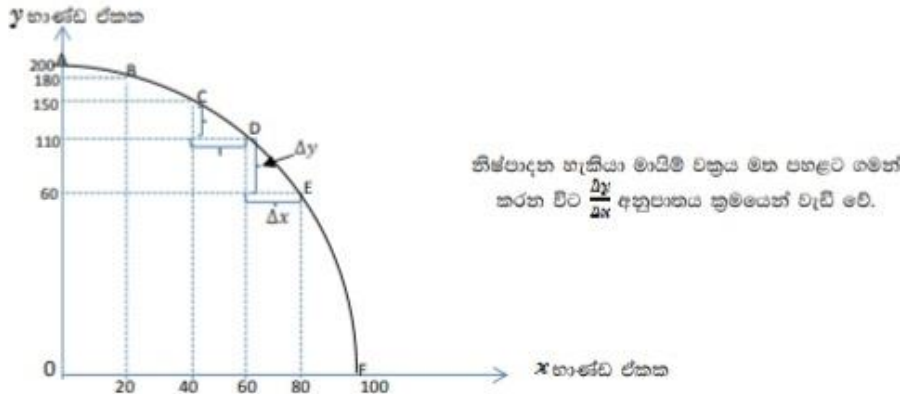
වැඩෙන ආවස්ථික පිරිවැයට හේතු

- නිෂ්පාදන සම්පත් සමජාතිය නොවීම .
- විවිධ භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී යොදා ගන්නා නිෂ්පාදන ක්‍රම ශිල්ප වෙනස්වීම .

- කිසියම් භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය සම්පතක් වන භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය කිරීමෙහිලා එතරම් යෝග්‍ය නොවීම.

වැඩෙන ආවස්ථික ආවස්ථික පිරිවැය වක්‍ර ගොඩනගමු

2. ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය.....

ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය යනු නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයක් මත එක් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදනය සමාන ඒකක වලින් වැඩි කරන විට අනෙක් භාණ්ඩයෙන් කැප කරන ප්‍රමාණය සෑම විටම ස්ථාවර පවතින තත්වයකි

භාණ්ඩ සංයෝගය	x නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta y}{+\Delta x}$	y නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta x}{+\Delta y}$
A - B	$\frac{-20}{20} = -1.0$	$\frac{-20}{20} = -1.0$
B - C	$\frac{-30}{20} = -1.5$	$\frac{-20}{30} = -0.6$
C - D	$\frac{-40}{20} = -2.0$	$\frac{-20}{40} = -0.5$
D - E	$\frac{-50}{20} = -2.5$	$\frac{-20}{50} = -0.4$
E - F	$\frac{-60}{20} = -3.0$	$\frac{-20}{60} = -0.3$

භාණ්ඩ සංයෝගය	x නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථිත වෙනස $\frac{-\Delta y}{+\Delta x}$	y නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථිත වෙනස $\frac{-\Delta x}{+\Delta y}$
A - B	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
B - C	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
C - D	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
D - E	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
E - F	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$

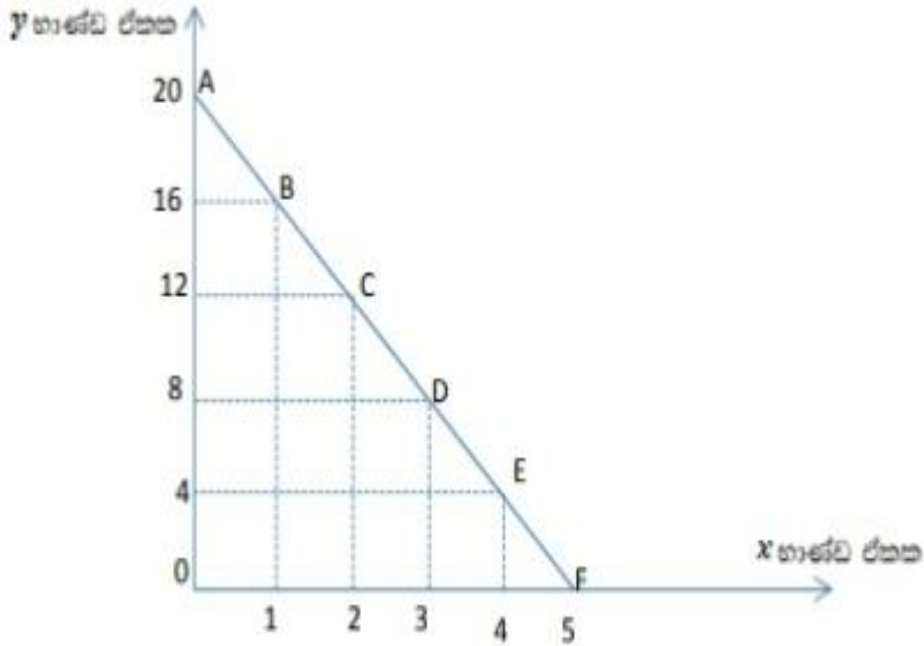
ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැයට හේතු :

- නිෂ්පාදන සාධක සමජාතිය (සාධක පූර්ණ ආදේශක වීම)

ඕනෑම භාණ්ඩ දෙකක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා පවත්නා සම්පත් එක හා සමාන කාර්යක්ෂමතාවයකින් සහ ඒකාකාර ලෙස භාවිත කළ හැකි වීමයි .

ස්ථාවර ආවස්ථික පිරිවැය වක්‍රය ගොඩනගමු.....

නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයේ විතැන්වීම්

නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රය නිර්මාණය කිරීමේදී පදනම් කරගනු ලැබූ උපකල්පන එකක් හෝ කීපයක් හෝ වෙනස්වීම මත හැකියා වක්‍රය ද වෙනස් විය හැකිය. එවන් වෙනස්වීම් නිෂ්පාදන හැකියා වක්‍රයේ විතැන්වීම් ලෙස අදහස් කරයි.

යම් දෙන ලද අවස්ථාවක සමාජයේ සම්පත් සම්භාරය ස්ථාවර අගයක් ගනු ලැබුවද, කාලයත් සමඟ ඒවා

භාණ්ඩ සංයෝගය	x නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta y}{\Delta x}$	y නිෂ්පාදනයේ ආවස්ථික පිරිවැය $\frac{-\Delta x}{\Delta y}$
A - B	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
B - C	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
C - D	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
D - E	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$
E - F	$\frac{-4}{1} = -4$	$\frac{-1}{4} = \frac{-1}{4}$

වෙනස් වීමට භාජනය වෙයි. උදාහරණයක් ලෙස කාලයත් සමඟ රටක ජනගහනය ඉහළ යන විට, ඒ රටේ ශ්‍රම සැපයුම හා ව්‍යවසායකත්ව සැපයුම ඉහළ යයි. අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව තුළින් ශ්‍රමයේ නිපුණතාවන් ඉහළ යා හැකිය. එසේම ප්‍රාග්ධන නොගයඳු කාලයත් සමඟ වැඩි විය හැකිය.

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම දකුණට විතැන් වීමට බලපාන සාධක

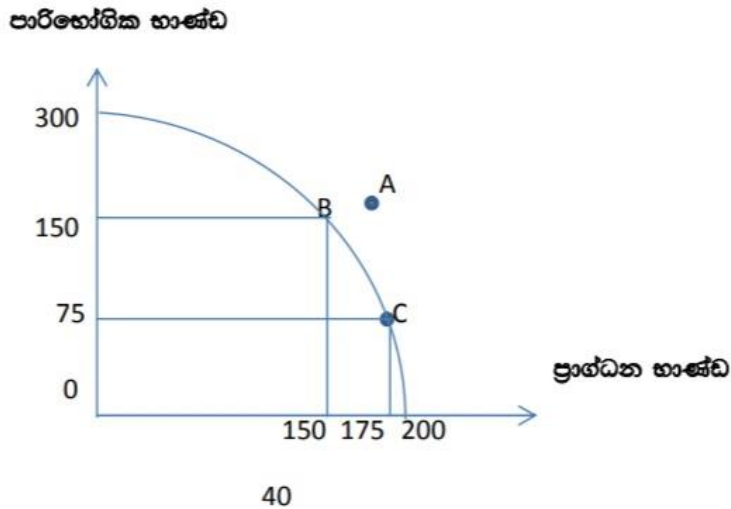
1. සම්පත් සම්භාරය වැඩි වීම.
2. සම්පත් ඵලදායීතාව වැඩි වීම.
3. තාක්ෂණය දියුණු වීම.

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වමට විතැන් වීමට බලපාන සාධක

1. සම්පත් සම්භාරය අඩු වීම.
2. සම්පත් ඵලදායීතාව අඩු වීම.
3. තාක්ෂණය පිරිහීම.

හිඟකම

හිඟකම පෙන්නුම් කරනු ලබන්නේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයට දකුණින්(පිටතින්) පිහිටි ලක්ෂයක් මගිනි. හැකියා මායිමට දකුණින් පිහිටි භාණ්ඩ සංයෝගය අත්පත් කරගැනීමට අපේක්ෂා කරයි

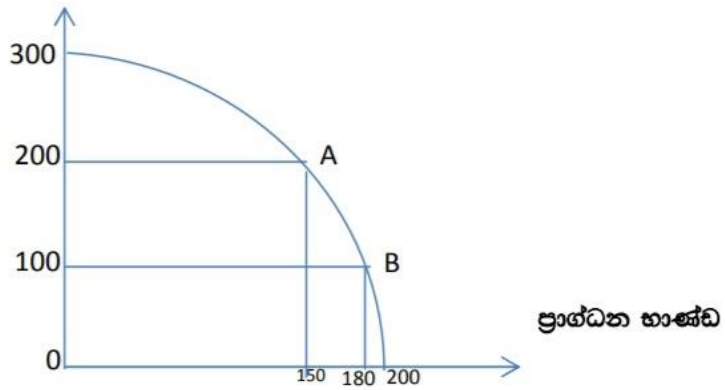
මෙහි (A) ලක්ෂය මගින් පෙන්නුම් කරනු ලබන්නේ අත්පත් කරගැනීමට අපේක්ෂා කරන භාණ්ඩ සංයෝගයයි. සම්පත් හිඟකම නිසාවෙන් (A) ලක්ෂය අත්පත් කරගැනීමට නොහැකිය.

තෝරීම

නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රයක් මත පිහිටි විවිධ ලක්ෂ මගින් තෝරීම පෙන්විය හැකිය. විකල්ප සංයෝග

පාරිභෝගික භාණ්ඩ

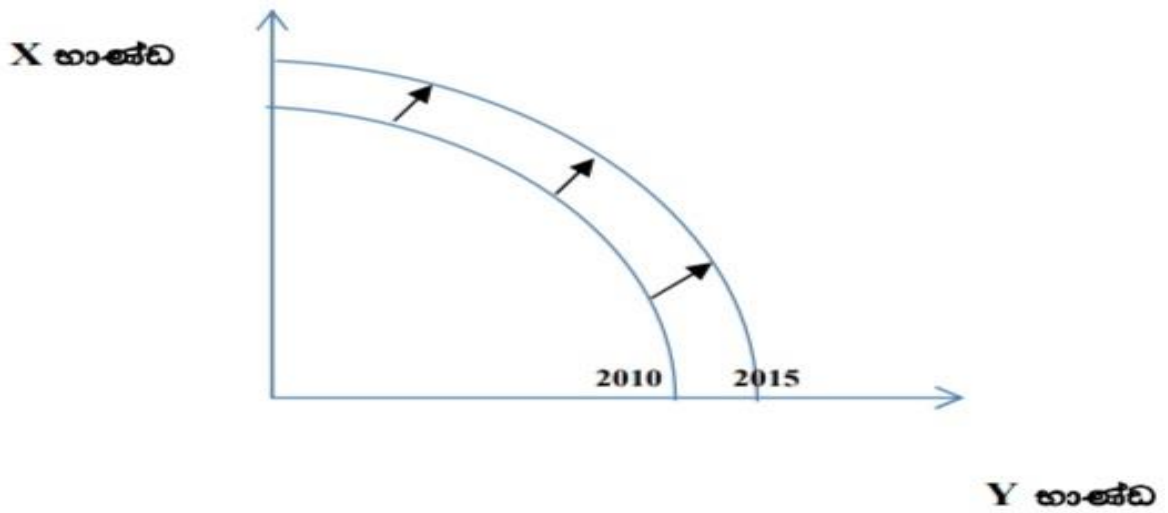
අතරින් එකක් නිෂ්පාදනය සඳහා තෝරාගත යුතුය. එහිදී කැපකිරීමක් හටගනී.

මෙහි (A) හා (B) යනු විකල්ප සංයෝග දෙකකි. නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා මේ අතරින් එක් සංයෝගයක් තෝරා ගත යුතුය.

ආර්ථික වෘද්ධිය

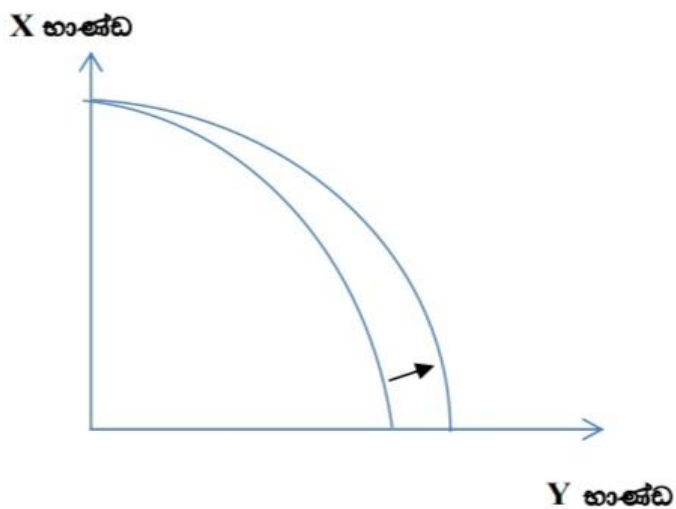
ආර්ථික වෘද්ධිය යනු ආර්ථිකයක නිෂ්පාදන හැකියාව ප්‍රසාරණය වීමයි. නැතහොත් රටක මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය කාලයක් තිස්සේ අඛණ්ඩව ඉහළ යාමයි. ආර්ථික වෘද්ධිය කෙරෙහි පහත සාධක බලපායි. 1. සම්පත් සම්භාරය ඉහළ යාම.

2. සම්පත් ඵලදායීතාව වැඩිවීම.

තාක්ෂණය දියුණු වීම වැනි කිසියම් හේතුවක් නිසා එක් භාණ්ඩ වර්ගයක පමණක් සිදුවන නිමැවුමේ ඉහළ යාම ආංශික වෘද්ධියකි. එය කිසියම් ආකාරයට අසමතුලිත වෘද්ධියකි. එය පහත පරිදි පෙන්නුම් කරයි.

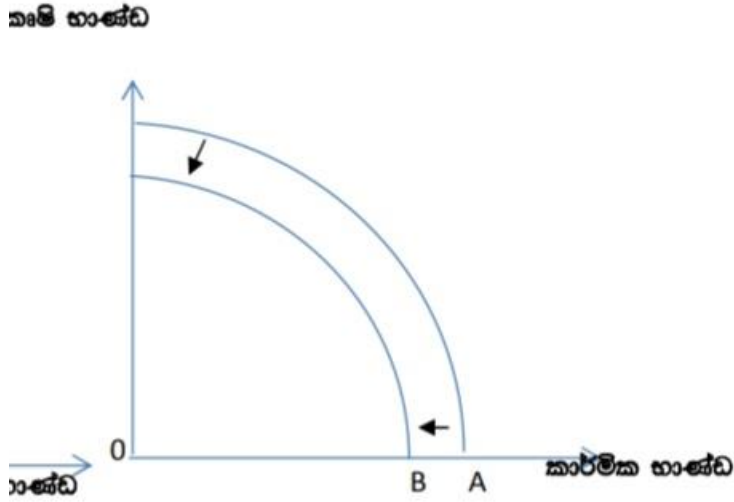

ආර්ථික අවපාතය/පරිහානිය

මින් අදහස් වන්නේ කිසියම් රටක මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වසරකට වඩා වැඩි කාලයක් තිස්සේ ප්‍රබල ලෙස සංකෝචනය වී ඇති තත්වයකි. මෙහිදී නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය වමට විතැන් වේ.

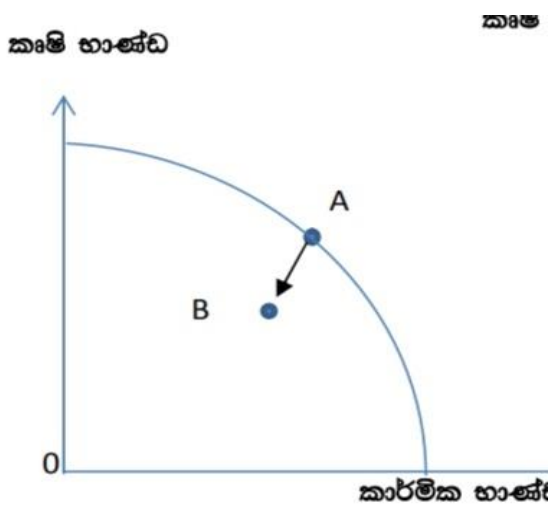

ආර්ථික අවපාතයකදී ප්‍රාග්ධන තොගයට හානි විය හැකි මෙන්ම තාක්ෂණයේද පසුබැසීමක් දැකිය හැකිය.

ආර්ථික පසුබැසීම

ආර්ථික පසුබැසීම යනු හාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ආර්ථිකයේ ඉල්ලුම අඩුවීම හේතුවෙන් නිෂ්පාදනය පහල යාම ආර්ථික පසුබැසීමකි. ආර්ථික පසුබැසීම කෙටිකාලීන තත්වයකි. ආර්ථික පසුබැසීම හේතුවෙන් සේවා විදුක්තිය ඉහළ යයි. පහත ප්‍රස්ථාර සටහනට අනුව (A) ලක්ෂයේ සිට (B) ලක්ෂය දක්වා නිෂ්පාදන

හැකියා මායිම් වක්‍රය තුළට ගමන් කිරීමෙන් මෙය පෙන්නුම් කල හැකිය.

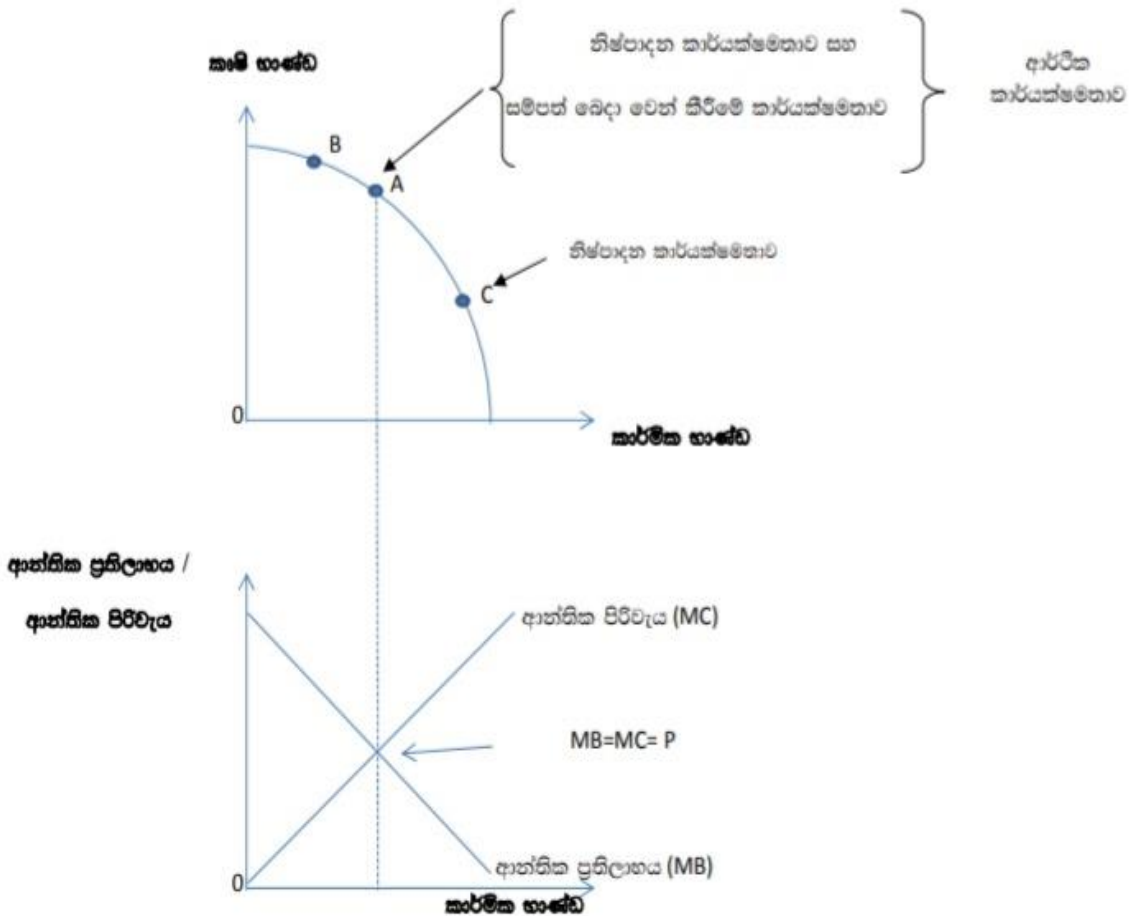
නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව හා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව යනු ආර්ථිකයක සියලු සම්පත් වලින් උපරිම ඵලදායීතාවයක් ලබාගත හැකි විමයි. මෙය නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යයක් මගින් පෙන්නුම් කල හැකිය. මේ සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රධාන කොන්දේසි දෙක වනුයේ,

1. පූර්ණ සේවා නියුක්තිය.
2. පූර්ණ නිෂ්පාදනය.

සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවය යනු, ආර්ථිකයේ පවතින සීමිත සම්පත් සමාජවර්ණයට ගැලපෙන ආකාරයට බෙදා වෙන් කිරීම වේ. මෙහිදී ඉටුවිය යුතු කොන්දේසිය වනුයේ ආන්තික ප්‍රතිලාභ ආන්තික පිරිවැයට සමාන වීමයි. ($MC = MB$)

කිසියම් භාණ්ඩයකින් අතිරේක ඒකකයක් පරිභෝජනය කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභය ආන්තික ප්‍රතිලාභ යයි. එය භාණ්ඩය සඳහා පාරිභෝගිකයා ගෙවීමට කැමති උපරිම මිල වේ. එම නිසා ආන්තික ප්‍රතිලාභය (MB) මිලට (P) සමාන වේ. කිසියම් භාණ්ඩයක නිමැවුම එක් ඒකකයකින් වැඩි කරන විට මුළු පිරිවැයට අලුතින් එකතු වන ප්‍රමාණය ආන්තික පිරිවැය (MC) වේ.

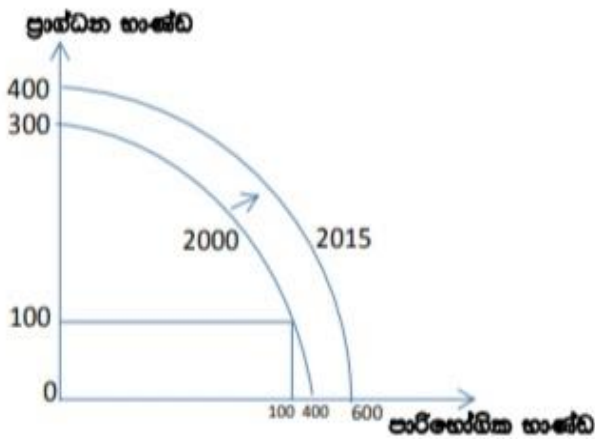

මෙම නිසා සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවයේ දී ඉටුවිය යුතු කොන්දේසිය වනුයේ (MC = MB = P) වේ. මෙම කොන්දේසිය ඉටු වනුයේ නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය මත එක් ලක්ෂ්‍යයකදී පමණි. සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව හා නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව යන දෙකෙහිම එකතුව ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව වෙයි.

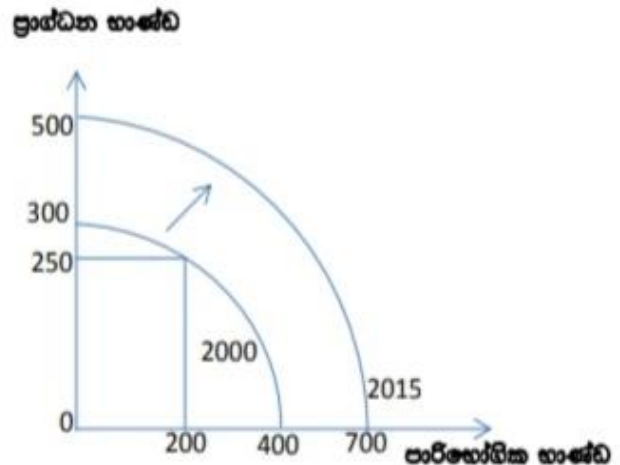
වර්තමාන තේරීම හා ආර්ථික වෘද්ධිය

කිසියම් ආර්ථිකයක් වර්තමානයේදී නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වක්‍රය මත තෝරා ගනු ලබන ලක්ෂ්‍යය අනුව එම ආර්ථිකයේ අනාගත නිෂ්පාදන හැකියාව තීරණය වේ.

පළමු වන ප්‍රස්තාරය

දෙවන ප්‍රස්තාරය

ඉහත දැක්වෙනුයේ වර්තමානයේ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ හා පරිභෝජන භාණ්ඩ අතර සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ දී, අනුගමනය කල හැකි විකල්ප තේරීමේ තත්වයන් දෙකක් සහ එහි ප්‍රථිපල වශයෙන් එම ආර්ථිකයන්ට අනාගතයේ හිමිවන නිෂ්පාදන හැකියාවන්ය.

පළමු ප්‍රස්තාරයේ දැක්වෙන්නේ විශාල සම්පත් ප්‍රමාණයක් පාරිභෝජන භාණ්ඩ (වර්තමාන පරිභෝජනයට) හා කුඩා සම්පත් ප්‍රමාණයක් ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ (ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය) සඳහා යොදා ගනු ලබන

A/L NOTE BOOK

All about AL Notes ready for GCE AL Examination

DOWNLOAD

Notes

Short Notes

Unit Test Papers

Term Test Papers

From

www.ALNoteBook.com

Your Ultimate Resource for GCE A/L Notes and Study Guides

“The A/L notebook website is a dedicated online platform designed to provide comprehensive study materials and notes specifically tailored for students preparing for the General Certificate of Education Advanced Level (GCE A/L) examinations for free. The website offers a wide range of resources, including detailed subject notes, past exam papers, practice questions, and study guides. These materials cover various subjects and are curated by experienced educators to ensure they align with the curriculum and exam requirements.”